ሓዳስ ኤርትራ

መበል 35 ዓመት ቁ.168 | ሰንበት 15 መጋቢት 2026 | ገጻት 8 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2
ዜና

ገጽ 4
ኣከባቢያዊ ፍትሒ እንታይ . .

ገጽ 5
“ጋሪጅ ኣብ ህይወተይ ኮለጅ’ዩ” ካፕቴን ስተል ሳልሕ

ገጽ 6
ምልክታ

ገጽ 8
ሞናሊዛ፡ ናብ ሓዳስ ክለብ ኣቕኒዓ

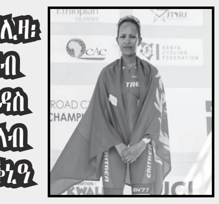

ማሕበር ነርስ ኤርትራ፡ መበል 17 ጉባኤኡ ኣቃኒዑ

ስእሊ. የውሃንስ መብራህቱ

ማሕበር ነርስ ኤርትራ፡ “ትንሳኤ ማሕበር ነርስ ኤርትራ ንጥዕና ሕብረተሰብና” ብዝብል ቴማ፡ ብ14 መጋቢት ኣብ ኣስመራ መበል 17 ጉባኤኡ ኣቃኒዑ።

ኣቦ-መንበር ማሕበር ነርስ ጉብረሚካኤል ዓንደሚካኤል ኣብ ዘስመዖ ቃል፡ ነርስ ዓንዲ-ሕቖ ስርዓት ኣገልግሎት ጥዕና ስለዝኾነ፡ ኣብ ምውሓስ ጥዕና ሕብረተሰብ ዘለዓለ እጃም ከምዘለዎ ብምጥቃስ፡ ምሉእ ዝርግሐን ዝተወሃሃደን ኣገልግሎት ጥዕና ንኽህሉ፡ ምስ ማሕበራት ሞያውያን ጥዕና ጥቡቕ ዝምድና ብምፍጣር ከምዝተጥፍ ኣብሪሁ።

ማሕበር ነርስ ኤርትራ ኣብ ዝሓለፈ ዓመታት ንዘሰላሰሎ መደባትን ዘጋጠሞ ብድሆታትን ብምቕራብ ድማ፡ ኣብ መጻኢ ኣድማዕነቱ ንምብራኽ ውጥን ከምዘለዎ ኣረጋጊጹ።

ብዘይካ'ዚ፡ ነርስ ኣብ መዓልታዊ ስርሑ ከካይዶ ዝግባእ ንጥፈታት ዝገልጽ ብዑንቀሳቓሲ. ስእሊ. ዝተሰነየ ሙብርሂ ብሞያውያን ክቐርብ ከሎ፡ ድስፕሊንን ተጻዋርነትን ቀንዲ መለለዩ ነርስ ስለዝኾኑ፡ እዚ. ሞያዊ ኩብርታት'ዚ. ንኽሰርጽ ብዕቱብ ምስራሕ ከምዘድሊ. ኣገንዚቡም።

ተጋባእቲ፡ ኣብ ዝቐረበ ጸብጻብን ሞያዊ ኣስተምህሮን ርእይቶታቶም ድሕሪ ምፍሳስ፡ ማሕበሮምን ንጥፈታቱን ብምሕያል ንሕብረተሰቦም ብተወፋይነት ከገልግሉ ቃሎም ኣሑዲሶም።

ኣቦ-መንበር ማሕበር ሓካይም ኤርትራ ዶ/ር ምስማይ ጉብረሂወት ኣብ ዝሃቦ ቃል፡ ማሕበር ነርስ ኤርትራ ንጥፈታቱ ንምድንፋዕ ኣብ ዘካይዶ ቃልሲ፡ ማሕበሮም ዓቕሙ ዘፍቅዶ ምትሕግጋዝ ከምዝገብር ኣረጋጊጹ።

ማሕበር ነርስ ኤርትራ፡ ኣብ 1992 ዝተመስረተ ሞያዊ ማሕበር'ዩ።

ደ/ቀ/ባሕሪ - ፖሊስ ምስ ህዝብን ተመሃሮን ዘትዩ

ኣዛዚ. ፖሊስ ዞባ ደ/ቀ/ባሕሪ ሌተናል ኮሎኔል ጎይቶኦም ጉብረጻድቕ፡ ምስ ነበርቲ ዝተፈላለያ ንኡስ ዞባታትን ተመሃሮን፡ ኣብ ምክልኻል ገበን ዘትዩ።

ኣብ'ቲ ኣብ ሓውሲ. ከተማታት ጢያን ዕዲን ዝተኻየደ ርክባት፡ ባህርያት ገበናትን በደላትን፡ ከምኡ'ውን ዘኸትልዎ ማሕበራውን ቁጠባውን ሃሰያ ድሕሪ ምብራህ፡ ኣብ'ቲ ዞባ ግሉን ዘኾነ ተርእዮ ገበናትን በደላትን ገሊጹ።

ሕጊ ቀያድን ኩሉ ብማዕረ ክተግበር ዝግባእን ከምዝኾነ ዝጠቐሰ ሌተናል ኮሎኔል ጎይቶኦም፡ ሕጊ ዘይምፍላጥ ካብ ተሓታትነት ስለዘየድሕን፡ ገበን ዝጸየን ወለዶ ንምህናጽ፡ ወለዲ ንደቆም ብበሊጽ ኩብርታት ሕብረተሰብ ክኹስኩሱ ተላቢዩ።

እዚ. ከም'ዚ.'ሉ እንከሎ፡ ሓላፊ ትራፊክ ሚጀር መሓሪ ኪዳን፡ ሓላፊ ምክልኻል ገበን ካፒተን ሰለሙን ተኽስተን ኣዘዝቲ መደበራትን፡ ካብ 20 ለካቲት ክሳብ 12 መጋቢት ኣብ ከተማ ዓሰብ ተመሳሳሊ. ኣስተምህሮታት ኣካዪዶም።

ንሳቶም ኣብ ዝሃብዎ መግለጺ፡ መንእሰያት ተመሃሮ ኣብ ሕጊ ዘለዎም ኣፍልጦ ብምዕባይ ካብ ዘይሕጋዊ ተግባራት፡ ገበንን በደልን ክሕየቡ፡ ከምኡ'ውን ካብ ወልፍታት ክርሕቑ ኣዘኻኺሮም።

ወኪል ኣመሓዳሪ ከተማ ዓሰብ ኣቶ ብርሃን ኪዳን፡ ኣመሓዳሪ ንኡስ ዞባ ኣረዕታ ኣቶ ብርሃን መዝገበን ወኪል ኣካያዲ ስራሕ ንኡስ ዞባ ማእከል ደንከል ኣቶ ኣሕመድ ኣደምን ብወገኖም፡ ፖሊስ ብቐጻሊ. ምስ ህዝቢ. ዝገብሮ ርክባት፡ ብቐንዱ ኣብ ሕጊ ዘሎ ኣፍልጦ ክሰፍሕ ሓጋዚ. ከምዝኾነ ብምጥቃስ፡ ነበርትን ተመሃሮን ኣብ ምክልኻልን ምቅላዕን ገበንን ገበነኛታትን ኣበርክቶ ክገብሩ ኣዘኻኺሮም።

ሳዋ - ንኣገባብ መርመራ ማትሪክን ምሕደራ ግዜን ዝምልከት ሓበሬታ ተዋሂቡ

ኣብ ሃገራዊ ኢንስቲትዩት ላዕለዎት ትካላት ትምህርትን ምርምርን ዳይረክተር ማእከል ፈተና ዶ/ር ብስራት ጉብሩ፡ ኣብ ሳዋ ንኣባላት መበል 38 ዙርያ ሃገራዊ ኣገልግሎት - ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ዋርሳይ ይከኣሎ፡ ንኣገባብ መርመራ ማትሪክን ምሕደራ ግዜ ፈተናን ዝምልከት ሙብርሂ ሂቡ።

ዶ/ር ብስራት፡ ኣብ'ቲ ብ14 መጋቢት ዝሃቦ መግለጺ፡ ተመሃሮ ካብ ኣጸሓሕፉ ምሉእ ስሞም ጀሚሮም ክገብርዎ ዘለዎም ጥንቃቐ ብዝርዝር ድሕሪ ምብራህ፡ ከይተጨነቑን ከይተረበሹን ግዜኦም ብግቡእ ከመሓድሩን ኣስተውዒሎም ክሰርሑን፣ ከምኡ'ውን ኣብ ቦታ መርመራ ኣቓዲሞም ክርከቡ ተላብዩ።

ተመሃሮ ኣብ እዋን ፈተና ክማልእዎ ዘለዎምን ክማልእዎ ዘይፍቀድን ናውቲ ብዝርዝር ድሕሪ ምቕራብ፡ መፈተኒ ካርድ ዘይምምላእ ንምፍታን ስለዘየብቅዕ፡ ተመሃሮን ኣሊዮቶምን ዕቱባት ክኾኑ ኣዘኻኺሩ።

ኣዛዚ. ማእከል ስልጠና ሃገራዊ ኣገልግሎት ኮሎኔል ደበሳይ ግደ ብወገኑ፡ ተመሃሮ ንዝተዋህቦም ሓበሬታን ሙብርህን ብዝግባእ ክጥቀሙሉ ብምዝኽኻር፡ እቲ ማእከል ካብኡ ዝሕተት ንምምላእ ከም ወትሩ ኣብ ጎኖም ከምዘሎ ኣረጋጊጹ።

ካብ 16 ክሳብ 22 መጋቢት ኣብ ውሽጢ. ሃገርን ስዑድያን ኣብ ዝወሃብ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና ካልኣይ ደረጃ ዓመተ-ትምህርቲ 2025/2026፡ 48.7 ሚእታዊት ደቂኣንስትዮ ዝርከብኦም 21,803 ተመሃሮ ከምዝሳተፉ፡ ካብ ሃገራዊ ኢንስቲትዩት ላዕለዎት ትካላት ትምህርትን ምርምርን ዝተረኽበ ሓበሬታ ኣፍሊጡ።

ብኻልእ ወገን፡ ቤት-ትምህርቲ ዋርሳይ-ይከኣሎ መሰረታዊ ህንጻውን ትሕተ-ቅርጻውን ጽገና ይግበረላ ኣሎ።

ነቲ ስራሕ ዝመርሕ ዘሎ ሓላፊ ስታፍ ህንጻ ማእከል ስልጠና ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራ ካፒተን ተስፉጼን ተወልደ፡ በቲ ካብ 10 መጋቢት ጀሚሩ ዝሰላሰል ዘሎ ስራሕ፡ 214 ክፍልታት ይጽገን ከምዘሎ ገሊጹ።

ዜና

ዓዲቐይሕ - ቅነ መንእሰያት ተኻዪዱ

"ነጥም ዝሰረቱ ውዳበ፡ መሰረት ከለንትናዊ ብቕዓት መንእሰያትና" ብዝብል ቴማ ዝተወደበ፡ መንእሰያት ክእለቶምን ዝንባለኦምን ዘንጸባርቑሉ ቅነ መንእሰያት ንኡስ ዞባ ዓዲቐይሕ፡ ብ12 መጋቢት ተዛዚሙ።

እቲ ብመልክዕ ውድድር ዝተኻየደ ቅነ፡ ባህልን ስነጥበባዊ ስፖርትን ዘጠቓልል ምህዞን ሰፊሕ ዘጠቓለለ ንጥፈ፡ ሓላፊ ሃማመተኤ ኣብ'ቲ ንኡስ ዞባ ኣቶ ኢብራሂም ባሮ ገሊጹ።

ኣመሓዳሪ ን/ዞባ ዓዲቐይሕ ኣቶ ሃብታይ ተስፋዝጊ ብወገኑ፡ ንኣገዳስነት ናይ'ቲ መደብ ኣብ ምኽዕባስ ብቕዓት መንእሰያት ብምጥቃስ፡ ኣብ መጻኢ ብዝበለጸ ንኽሰርሓሉ፡ ተራ ናይ ኩሉ ኣካል ሕብረተሰብ ክዓዝዝ ብምዝኽኻር፡ ምምሕዳር ን/ዞባ ኣብ ጎኖም ከምዘሎ ኣረጋጊጹ።

ኣብ መወዳእታ፡ ብተመሃሮ ማእከላይ ደረጃ ቤት-ትምህርቲ ዑናበርን 2ይ ደረጃ ቤት-ትምህርቲ ዓዲቐይሕን ዝተዳለወ፡ ንታሪኽናን ባህልናን ከምኡ'ውን ንጅግንነት ኤርትራውያን ደቂኣንስትዮ ዝገልጽ ስእላዊ ምርኢት ቀሪቡ።

ኣብ'ቲ ኢጋጣሚ፡ ናብ መንእሰያት ዝቐንዐ መደባት ኣብ ምድጋፍ ልዑል ኣበርክቶ ንዝገበሩ ናይ ምስጋና ወረቐት ተዓዲሉ።

ብዘይካ'ዚ ኣብ ንኡስ ዞባ ደቀምሓረ፡ ካብ 23 ለካቲት ክሳብ 10 መጋቢት ኣብ 13 ኣብያተ-ትምህርቲ ቅነ ውዳቤታት፡ ከምኡ'ውን መበል 11 ምዕዳል ሽልማት ዊንደማሾ ንብሉጻት ተመሃሮ ተኻዪዱ።

ኣብ መዛዘሚ ናይ'ቲ "ነጥም ዝሰረቱ ውዳበ መሰረት ከለንትናዊ ብቕዓት መእሰያትና" ብዝብል ቴማ ዝተኻየደ ቅነ ውዳቤታት፡ ተመሃሮ ዘቕረብዎ ፈጠራን ስነጥበባዊ ፍርያትን ንተባእታትኩየምን ናይ ምግባር ዓቕሞምን ዘንጸባርቕ ከምዝነበሩ፡ ሓላፊ ሃማመተኤ ኣብ'ቲ ንኡስ ዞባ ፊሊሞን ማሰፍን ገሊጹ።

ኣብ መወዳእታ፡ ኣብ'ቲ ብመልክዕ ውድድር ዝተወደበ መደባት ቀያሕቲ ዕንቦ፡ ያታዊ ትልሂት፡ ዘመናውን ያታውን ጸዋታ፡ ግጥሚ፡ ድምፃ ደርፍታት፡ ምህዞን ሰንዓን ከምኡ'ውን ቅብኣን ፍሉይ ክእለትን ቤት-ትምህርቲ 'ሕድሪ ስማእታት' ንብሉል ኩይና ተዓዊታ።

እዚ ከም'ዚ'ሉ እንከሎ፡ ኣብ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና 8ይ ክፍሊ ዓመተ-ትምህርቲ 2024/2025 ልዑል ነጥቢ ዘመዝገቡ 149 ደቂኣንስትዮ ዝርከብኦም 223 ተመሃሮ፡ ሽልማት ዊንደማሾ ተዓዲሎም።

ኣመሓዳሪ ንኡስ ዞባ ደቀምሓረ ኣቶ የማን ኣብራ ኣብ ዘስመዖ ቃል፡ ተመሃሮ ብዝረኸብዎ ሽልማት ተተባቢዖም፡ ነቲ ውጽኢት ኣብ ዝቕጽል ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና ካልኣይ ደረጃ ክደግምዎ ተላቢዑ።

ኣቑርደት - ዕድላት ኣገልግሎት ቅድመ-ትምህርቲ ይሰፍሕ

ኣብ ንኡስ ዞባ ኣቑርደት፡ ኣብ ትካላት ቅድመ-ትምህርቲ ብዘየባር ዘሎ ወፍሪ እቲ ዕድል እናሰፍሐ ከምዝመጸ ተገሊጹ።
ተቖጻጻሪት ትካላት ቅድመ-ትምህርቲ ኣብ'ቲ ንኡስ ዞባ መምህር ሓሊማ ሳልሕ ኣብ ዝሓለፉ ሓበሬታ፡ ትካላት ቅድመ-ትምህርቲ ካብ 13 ናብ 34 ብምዕባዮ፡ ዕድል ቅድመ-ትምህርቲ ናይ ዝረኽቡ ህጻናት ቁጽሪ ብልዕሊ ዕጽፊ ብምዕባዩ 2,300 ከምዝበጽሐ ኣብሪሃ።

ኣገልግሎት ቅድመ-ትምህርቲ ንምስፋሕ ብዙሕ ንዘውሰድ ዘሎ ተበግሶ ዝመንቀሳ መምህር ሓሊማ ኣብ መወዳእታ፡ ኣመሓደርቲ ዓቕሚታት ህዝቢ ብምውዳብ ምቹእ መማህሪ ቦታ ንምውዳድ ጸቒጦም ክሰርሑ፡ ኣካላት ሚኒስትሪ ትምህርቲ ድማ መሳለጥያ ምህሮ ናይ ምምላእ ሓላፍነቶም ክተግብሩ ኣዘኻኺራ።
መማህራን ቅድመ-ትምህርቲ ድማ ሕብረተሰብ ንተራ ኣገልግሎት ቅድመ-ትምህርቲ ኣብ መጻኢ ዕድል ቁልዑ ተገንዚቡ ብግቡእ ክጥቀመሉ ብምዝኽኻር፡ ኣገልግሎት ቅድመ ትምህርቲ ንምስፋሕ ብደረጃ ንኡስ ዞባ ዝቐደ ዘሎ ጻዕሪ ብዝለዓለ ክድፍኣሉ ኣዘኻኺራ።

ተሰነይ - ሕጊ ትራፊክ ከኽበር ጻውዒት ቀሪቡ

ኣብ ንኡስ ዞባ ተሰነይ፡ ተርእዮ ሓደጋታት ትራፊክን ሳዕቤናቱን ንምንካይ፡ ሕብረተሰብ ኣብ መዓልታዊ ምንቅስቓሳቱ ብሕጊ ትራፊክ ተማእዚዙ ክመላለስ፡ ሓላፊ መደበር ፖሊስ'ቲ ንኡስ ዞባ ካፒተን ዓብዱኑር ሽሪፍ ጸዊዑ።
ኣብ 2025 ጠንቂ ሞት 10 ሰባት ዝኾኑን ኣብ 63 ኣካላዊ ጉድኣት ዘውረድን 4,149 ጥሕሰት ሕጊ ትራፊክ ብመካይን፡ ብሽክለታን ካሮሳን ከምእተመዝገበ፡ ኣብ ንብረት ድማ ልዕሊ ሓደ ሚልዮን ናቕፋ ዝግመት ክሳራ ከምዝወረደ ዝሓበረ ካፒተን ዓብደልኑር፡ ዚ ንምቁጽጻር ኣብ ምብራኽ ንቕሓት ዘተኮረ ንጥፈታት፡ ኣብ ህዝቢ፡ ተመሃሮ፡ ወሃንቲ ተሽከርከርትን ጋራጃትን ከምዝተዋደድ ሓቢሩ።
ኣብ ኮድ-1 ዝርአ ልዕሊ ንብር ጸዕነትን ናህሪን ሳዕቤኑ ከቢድ ብምዃኑ፡ መራሕቲ ተሽከርከርቲ ክሕለዉ ድማ ተላቢዑ።
ሓላፊ ምክልኻል ገበን ኣቶ ሮሞዳን ዑመር ብወገኑ፡ መለለዩ ቁጽሪ ሰሌዳ ዘይብለን ካሮሳታትን ናይ ኤለክትሪክ ብሽክሌታታትን ብብዝሒ ከንቀሳቐሳ ስለዝርኣየ፡ ምስ ምምሕዳር ብዝተገበረ ምርድዳእ መለለዩ ከምእተዋህበን ኣረዲኡ።

እዚ ከም'ዚ'ሉ እንከሎ፡ ብ5 መጋቢት ኣብ መስመር ዓሊግድር - ተሰነይ፡ ተሳሓቢ ዘለዋ ትራክተር፡ ሰራሕተኛታት ኣብ እተመላልስሉ ዝነበረት እዋን፡ ተሳሓቢ ተፈልዩ ብምግምጣሉ ኣብ 36 ሰባት ኣካላዊ ጉድኣት ከምዘወረደ ብምጥቃስ፡ መራሕቲ ተሽከርከርቲ ኣብ ጉዕዞኦም ጥንቃቐ ክገብሩ ኣዘኻኺሩ።
ሞቶረስታ ትራፊክ ኣቶ ረዲእ ሞኽሰ ብወገኑ፡ ቀዳምነት ዘይምሃብ፡ ርሕቀት ዘይምሕላው፡ ልዑል ናህሪ፡ ማስመርካ ዘይምሓዝ፡ ብዘይመምርሒ ፍቓድ መኪና ምዝዋር፡ ኣብ ብሽክሌታ ምጉርባት፡ ትሕቲ ዕድመ ካሮሳ ምምራሕ፡ ከምኡ'ውን ልዕሊ ንብር ምጽዓን ብተደጋጋሚ ዝርአ ጥሕሰት ሕጊ ትራፊክ ከምዝኾነ ገሊጹ።

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ
ብርሃነ ምሕረትኣብ

ምክትል ኣሰናዳኢ
ዓብደልቃድር ኣሕመድ

ቁ.ስ 116266 / 201820 (256)

ቦርድ ምስንዳእ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ተስፋኣለም የማነ
ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ቁ.ስ 201820 (250)
ፋክስ. 127749 - ቁ.ሳ.ጶ. 247

ለይ-ኣውት
ፍርቱና ኤፍሬም ትንሱእ ፍስሃየ
ሳምራዊት ሃብተ ሰሎሜ ኣፈወርቂ
ፋጥና ኣድም

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቁ.ስ.113395-07588045
ምልክታ
ቁ.ስ 125013 - ቁ.ሳ.ጶ. 1284

ዓንሰባ - መሰረታዊ ክእለት ተመሃሮ ንምዕቡስኳስ ስልጠና ተዋሂቡ

መሰረታዊ ክእለት ናይ መጀመርታ ተመሃሮ ንምዕቡስኳስን ንምምዕባልን ዝሕግዝ ስልጠና፡ ካብ ኩለን ዞባታት ንዝተዋጽኡ መማህራን ቋንቋ ኣዴ፡ ሓለፍቲ መሰረታዊ ትምህርትን ሱፐርቫይዘራትን ብ11ን 12ን መጋቢት ኣብ ከረን ተዋሂቡ።
ኣብ ሚኒስትሪ ትምህርቲ ክኢላ ስልጠናን ምርምርን ዶ/ር ጴጥሮስ ወልዱ፡ እቲ ዕላማ ተመሃሮ ንዝበጽሕዎ ደረጃ ክፍሊ ዘይካስ ደረጃ ብቕዓቶም ኣለሊኻ ንምሕጋዞም ኣብ ዝተዳለወ መምርሒ፡ ሓብራዊ መረዳእታ ንምሓዝን ንምዝታይን ከምዝኾነ ኣብሪሁ።
እቲ መምርሒ፡ ካብ 3ይ ክሳብ 5ይ ክፍሊ ናይ ዝርከቡ ተመሃሮ ደረጃ ዝልለዩሉን ንናይ ምትንታን ዓቕሞም ክብ ዘብልን ሕቶታት፡ ከምኡ'ውን ዛንታታት የጠቓልል።
"መሰረታዊ ትምህርቲ፡ መሰረት ንዝበለጸ ውጽኢት ትምህርቲ'ዩ" ዝበለ ዶ/ር ጴጥሮስ፡ ኣብ መሰረታዊ ትምህርቲ ድኹም ዝለዎም ተመሃሮ ኣለሊኻ ዝዓበር ሓገዝት ንኽድፋኣሉ፡ ብውህደት ምስራሕ ኣገዳሲ ከምዝኾነ'ውን ኣገንዚቡ።
ተሳተፍቲ ብወገኖም፡ እቲ ስልጠና ጉድለት ተማሃራይ ዘወግድን ንብቕዓት መሰርሕ ምምሃር ማእዘን ዘትሕዝን ብምዃኑ ኣገዳስነቱ ዕዙዝ ከምዝኾነ ብምጥቃስ፡ ንዝወጸ መምርሒ ዘሁብዎም ሓሳባት ኣፍሲሶም።
ኣብ መወዳእታ፡ ዋሕዲ መማህራን ከምኡ'ውን ሕጽረት መማሃሪ ክፍልታትን መሳለጥያ ትምህርትን ንዝወጸ መደብ ዕንቅፋት ከይኮውን ብኣግባቡ ቀላሕታ ክግበረሉ ተማሕጺኖም።

መዘናግዒ

ማርታ'ክብሮም

ጁኣን ፑጆል ጋርሽያ

ጁኣን ፑጆል ጋርሽያ ስጳኛዊ ኮይኑ ኣብ ግዜ ካልኣይ ኩናት ዓለም ንጀርመንን ብሪጣንያን ንክልተ ሃገራት ዝሰሊ ዝበረ

ጉዳመኛ ሰላዩ እዩ።

ፑጆል ኣብ ከተማ ባርሴሎና ካብ ርኹብት ስድራ እዩ ተወሊዱ። ኣቡኡ ዓቢ ፋብሪካ ጠጥ ስለዝበሮ፣ ኩሉ ድሌታቱ እናተማልኣሉ ብምቕኢ ናብራ እዩ ዓብዩ።

ኣብ ግዜ ኩናት ሓድሕድ ስጳኛ ግና ፋብሪካ ኣቡኡ በየም ኣቡኡ ዝሰርሖ ዝበሩ ሰራሕተኛታት ስለዝዘተዞሞት፣ ኩሉ ዝበሮ ህይወት ኣቋሪጹ ናብ ውትህድርና ክኣቱ እዩ ተገዲዱ። እንተኾነ እሙንነትን ንውትህድርና ዘኸውን ዲስፕሊንን ይጎድሎ ብምንባሩ ንዕኡ ዘኸውን እኹል ብቕዓት ከም ዘይብሉ ደርዲኡ ነበረ።

ንሱ ኣብ 1941 ስጳኛ ኩናት ሓድሕድ ድሕሪ ምውልዑ፣ ከም ሓደ ጸቡቕ መገለጺ ስብኣውነት ብምሕሳብ ምስ ብሪጣንያ ክሰርሕ ወሰነ። ስለዚ ምስ ሰበይቱ ብምዃን ናብቲ ኣብ ከተማ ማድሪድ ዝበረ ኤምባሲ ብሪጣንያ ከዱ፣ እንተ ኾነ ተራ ሰብ ብምንባሩ ሕቶኡ ብኡ ንብኡ እዩ ተነጺጉ።

በዚ ተሰፋ ዘይቆረጸ ጋርሽያ ከም ሓደ ሳዕለዋይ ብዓል ስልጣን ምዃኑ ዝገልጽ ሰነዳት ብምትምያኑ ልኡኽ ጀርመን ክኸውን በቕዐ። ድሕሪዚ ናብ ከተማ ሊዝበን - ፖርቱጋል ብምግዓዙ ዝተፈላለዩ ስለያዊ ሓበሬታ ብዛዕባ ብሪጣንያ ንጀርመን ክህብ ጀመረ። ኣብ ፖርቱጋል ኣብ ዝጸንሓሉ ግዜያት፣ ከም ብሪጣንያዊ ዲፕሎማስኛ ተመሲሉ ኣብ ሆቴላት ይቕመጥ ነበረ። ከም ወጽኢቱ ኣብ ሓጺር ግዜ ብስርዓት ናዚ ከም እሙን ሰላዩ ክሕሰብ ግዜ ስለዘይወሰደ ኣብ ብሪጣንያ ኮይኑ ክሰርሕ ናብታ ሃገር ከም ዝኣቱ ተገበረ። ቀንዲ ዕማሙ ድማ ንጀርመን ዝሰርሑ ተወሰኽቲ ሰለይቲ ምኽታብ ነበረ። ድሕሪዚ ምስ ካልኣዩ ብምዃን ኣብ መጀመርታ ብዲብዳብ ጸሓፉ ከኣ ብሬድዮ ሓበሬታ ብዛዕባ ብሪጣንያ ምምጣው ቀጸለ።

ፑጆል ነዊሕ ከይጸንሐ ጸጹይ ሓበሬታ ናይ ክልቲኦም ወገናት ክረክብ ስለዝጀመረ፣ ናይ ብሪጣንያ ሓበሬታ ንጀርመን፣ ናይ ጀርመን ሓበሬታ ከኣ ንብሪጣንያ ብምሃብ መስተንክራዊ ስራሕ ክሰርሕ ጀመረ።

ፑጆል ንጀርመን ኣብ ዝሰለየሉ ግዜ ምስ ብሪጣንያዊ ተሓጋጋዚኡ ብምዃን 315 ደብዳበታትን ልዕሊ 500 ናይ ሬድዮ ርክባትን ክሰድድ ክኢሉ እዩ። ጀርመናውያን ኣብ ልዕሊኡ ዝበሮም እምነት ልዑል ብምንባሩን ብስርሑ ኣዝዮም ይደንቑ ብምንባሮምን ኣብ ብሪጣንያ ተወሳኺ ሰላዩ ክቖጽሩ ኣየኽኣሉን።

እዚ ንክልተ ሃገራት ዝሰለ ዝበረ ፑጆል፣ ክሳብ ምዝዛም ካልኣይ ኩናት ዓለም ጥራይ ካብ ጀርመናውያን ልዕሊ 340 ሽሕ ዶላር ገንዘብ ብመልክዕ ደሞዝ ክቕበል ክኢሉ እዩ። ካልኣይ ኩናት ዓለም ክሳብ ዝዛዘም'ውን ድርብ ተልእኾ ከም ዝበሮ ክፍለጥ ኣይተኻእለን። ድሕሪ ምዝዛም ኩናት ግና ንህይወቱ ብምስጋእ ብሓገዝ ብሪጣንያ ናብ ኣንጎላ ብምግዓዝ ብሕማም ዓሶ ከም ዝሞተ ዝገልጽ ዜና ከም ዝቃላሕ ገበረ። ድሕሪዚ ናብ ቬንዙዌላ ብምግዓዝ ስሙን መልክዑን እናቐያየረ ህይወቱ ክመርሕ ጀመረ። ኣብ መወዳእታ ግና ክሳብ ዕለተ ሞቱ ኣብ ሎንደን ይቕመጥ ነበረ።

ጽፍርና ምስ ኩነታት ጥዕናና ...

ጽፍሪ ካብ ከራቲን ዝበሃል ጥኢታ ዝሰርሐ ኮይኑ መቐጸልታ ናይ ቆርበት'ውን እዩ። ጽፍሪ ኣጻብዕትና ብትሕተይኡ ዝሎ ቆርበት ኣካላትና ካብ መጉዳእቲ ይከላኸል። ብዘይካዚ ንምሕካኽን ነገራት ንምቕራፍን ጠቓሚ እዩ። ብዙሓት ሰባት ጽፍሪ ብምወቃታት ዋህዮታት ዝቖመ ብምዃኑ፣ ምስ ኩነታት ጥዕናና ምትእስሳር ዘይብሉ ይመስሎም። እቲ ሓቂ ግና ብኣንጻሩ እዩ፤ ጽፍርና ብዛዕባ ኩነታት ጥዕናና ብዙሕ ክብል ይኽእል እዩ። ስለዚ፣ ክኢላታት ጥዕና ኩነታት ጽፍርና ርእዮም ብዛዕባ ወሸጣዊ ኩነታት

ጥዕናና ብዙሕ ክበሉ ይኽእሉ እዮም። ንገለ ካብኡ'ዎም ኣብ ጽፍርና ዝረኣዩ ሕማማትን ምትእስሳሮምን ንምልከት-

- ኣብ ጽፍሪ ዝፍጠር ጻዕዳ ንጣብ ለተኻሪያ ዝበሃል ኮይኑ ምልክት ሕጽረት ካልሽም ምዃኑ ይግለጽ። ስለዚ ልዑል ትሕዝቶ ካልሽም ዘለዎም መግብታት ከም ጸባን ዓሳን ብምምጋብ ክፍወስ ዝኽእል እዩ።
- ክላቢንግ ዝበሃል ሕማም፡ ጽፍሪ ምስ ቆርበት ምስ ዘየላግብ ዘጋጥም እዩ። ጠንቂ ናይዚ ሕማም፡ እቲ ጽፍርና ዝጥቅዓሉ ክፋል ኣጻብዕትና (ዓራት ጽፍሪ) ይልሰልሰም፡ ጽፍርና ኣብ ክንዲ ምስ ኣጻብዕቲ ኣጸኒዖም ዝጣበቑ ዳርጋ ተጸሊዖም ዝተንሳፈፉ ይመስሉ። ጫፋት ኣጻብዕቲ እውን ዓብዩ ወይ ዝተነፍሐ ይመስሉ። ክላቢንግ ኣብ ደም ኣዝዩ ትሑት መጠን ኦክስጅን ከምዝሎ ዘመልክት እዩ። እዚ ብበዝሒ ምስ መሽሮር ሳንቡእ ምትእስሳር ከም ዘለዎ ክኢላታት ጥዕና ይገልጹ።
- ኣብ ጽፍሪ ዝወጽእ ጻዕዳ ምልክት ለተኻሪያ ይበሃል። እዚ ምልክት ሕጽረት ቪታሚን ወይ ማዕድናት ዘመልክት ምዃኑ ይነገር።
- ሶርያስስ ዝበሃል ኣብ ጽፍሪ ዝርአ ሕማም ልዑል ነድሪን ምቕርራፍ ቆርበትን የስዕብ። ምስኡ ጽፍሪ ጻዕዳ እንተኾይኑ ከኣ ኣብ ደም ሕጽረት ፕሮቲን ከምዘሎ ዘመልክት ክኸውን ይኽእል። እዚ ድማ ሕማም ኩሊት፡ ሕማም ጸሎም ከበዲ ወይ ሕማም ሽኮር ከመልክት ይኽእል።
- ሰማያዊ ሕብሪ ጽፍሪ ድማ ኣካላትና ኦክሰጅን ይጎድሎ ምህላዉ ዝርኢ እዩ። እዚ ከኣ ምልክት ሕማም ልቢ ክኸውን ይኽእል።
- ኣብ ትሕቲ ጽፍሪ ምፍሳስ ደም እንተሃልዩ እሞ ድማ ቀልጢፉ እንተዘይሃወዩ ጠንቂ ነድሪ ሰራውር ደም ምዃኑ እዮም ክኢላታት ጥዕና ዝሕብሩ።
- ኣብ ኣጻብዕቲ ጽፍሪ እግሪ ጻዕዳ ወይ ብጫ ሕብሪ ከኣ ምልክት ፋንጋሰዩ።

ፍሉይ ዓይነት ሰላምታ ኣብ ቀቢላ ዮሩባ

ኣብ ምዕራብ ኣፍሪቃ ዝነብሩ ህዝቢ የሩባ ካብኦም ብዕድመ ንዝዓብዩ ሰባትን ንገገሶምን ሰላም ዝብልሉ ዶባለ ዝበሃል ፍሉይ ዓይነት ሰላምታ ኣለዎም።

ዶባለ ብደቂ ተባዕትዮ ጥራይ ዝዘውተር ዓይነት ሰላምታ እዩ።

ቀቢላ የሩባ ከም መግለጺ ሰላምታ ኣብ እግሪ ናይቲ ሰላም ክብልዎ ዝደለዩ ሰብ እዮም ምሉእ ኑብሶም ዘርጊሖም ብእግሮም ዝደፍኡ፣ እዚ ነቲ ሰብ ዘለካ ክብሪ ዘርኢ ምዃኑ'ውን ይገልጹ።

ስለዚ ደቂ ተባዕትዮ የሩባ ዀ ካብ ንእሽቶ ዕድመኦም ኣትሒዞም ክለማመድዎ ኣለዎም። ምኽንያቱ ንዶባለ ብዘዮጋጽ እንተዘይፍጺሞሞ ኣብ ልዕሊ እቲ ሰላም ዝብልዎ ሰብ ክብርን ተገዳስነትን ከም ዘይብሎም ከም'ውን ምልክት ሕሞቕ ባህርያት እዩ ዝሕሰብ።

ኣመጻጽኣ ናይዚ ሰላምታ ብልክዕ እኳ

እንተዘይተገልጸ ኤውሮጳውያን ናይ ኣድ ሰላምታ ድሕሪ ምትእትታዎም ግና ኣብ ክንዲ ንሶም ምሉእ ብምሉእ ምርዓም ንዓበይትን ክቡራትን ሰባት ሰላም ዝብልሉ ኣገባብ ንምፍላይ ንዶባለ ከም ዘተኣታተውዎ እዩ ዝግለጽ።

ብዘይካ'ዚ ሰዑብቲ እምነት ክርስትና ዝኾኑ የሩባ ኣብ ቤት መቕደስ ኣትዮም ኣብ ዝጽልዩሉ ግዜ ነዚ ከም ሰላምታ ዝጥቀሙሉ ኣገባብ ይጥቀሙ እዮም።

ደቂ ኣንስትዮ የሩባ ሰላም ዝብላሉ ኣገባብ ድማ ኢኩንለ ይበሃል። ስለዚ ደቂ ኣንስትዮ ሰላም ኣብ ዝብላሉ ግዜ ሓደ ወይ ክልቲኦ ኣብራኸን ተንበርኪኸን ኢደን ንሰላምታ ይሰዳ።

ዶባሉ ካብ ህዝቢ የሩባ ወጻኢ፣ ብህዝቢ ኣይሁድ'ውን ልሙድ ምዃኑ እዩ ዝግለጽ። ንሶም ግና ንሰላምታ ዘይኮነ ኣብ ግዜ ጸሎት እዮም ዝጥቀምሉ። ካብ ኣይሁዳውያን ከም ዝፈለቑ ዝገልጹ ቀቢላ ኢግቦ (ኣብ ናይጀርያ ዝነብሩ) እውን ኣብ ግዜ ጸሎት ተመሳሳሊ ኣገባብ ይጥቀሙ።

ብዛዕባ ቅንኢ ካብ ዝተባህለ

- ቀናእ ሰብ እቲ ዝያዳ ብዛዕባ ካልኦት ሰባት ኣዝዩ ዝግደስ ሰብ እዩ።
- ቅንኢ ብዘለኻዮ ኩነታት ምስ ዘይትሕጎስ ዘጋጥም እዩ።
- ኣብ ፍቕሪ ዘለዉ ሰባት ብጓንሽተይን ዘይጠቅም ነገርን ከይተረፈ ይቀናንኡ።

- ቀንዲ መበገሲ ቅንኢ ልዑል ኑብሲ ምትሓት እዩ።
- 'ምስ ኑበሰኻ እሙን ምዃን' እቲ ዝበለጸ መገዲ ፍወሳ ንቕንኢ ምዃኑ ብዙሓት ክኢላታት ጥዕና ዝሰማምዕሉ ሓቂ እዩ።
- ቀናኣት ሰባት ብድሕረኻ ንእሽቶይ ዕድል ኣብ ዝረኸብሉ ብዛዕባኻ ይዛረቡ፣ ብዛዕባኻ ጸቡቕ ኣይዛረቡን፤ ወረ ካብ ምንዛሕ'ውን ድሕር ኣይብሉን ወላ ሓሶት ይኹን።
- ቀናኣት ሰባት ምስ ፈተውትኻን መቕርብኻን ንዝለካ ዝምድና ክበትኩ ኩሉ ግዜ ኣብርቲዖም ምስ ሰርሑ እዮም።
- ሰባት ንቕንኦም ብሓንቲ ባህርያት ወይ ስምዒት ኣይኮኑን ዝገልጽዎ። ከም ኣፈሓቲቶ ብብዙሕ ስምዒታትን ባህርያትን እዮም ዝገልጽዎ።

ጥቕሲታት ምንባብን መጽሓፍን

- "መጽሓፍ መጋጺ ኣይኮነን፡ ሓደ ካብ'ቶም መሰረታውያን ኣድላይቲ ነገራት እዩ።" - **ሄንሪ ዋርድ ቢቸር**
- "ንኸተ፣ ከም ቤት ንብረ ገይረ እየ ኣብ ኣእምሮይ ዝቖርጾ።" - ጆርጅ ሉዊስ
- "ኣብዚ እዋን እዚ እቲ ዝበለጸ ዩኒቨርሲቲ እኩብ መጻሕፍቲ እዩ።" - **ቶማስ ካርሊ**
- "ንመጻሕፍትን ባንን እናሰዓዓምኩ'የ ዓቢየ።" - **ሳልማን ራሽድ**
- "ብዘይ መጻሕፍቲ ክነብር ኣይክእልን እየ።" - **ቶማስ ጀፈርሰን**
- "ቀጻሊ መጻሕፍቲ ከተንብብ ኣሎካ፤ ግን ከኣ ኣብ ህይወትካ እንተ ዘይተጠቐምካሉ መጽሓፍ ጥራይ ኮይኑ ከም ዝተርፍ ክትዝንግዖ የብልካን።" - **ማክሲም ጎርኪ**
- "ሓደ ወዲ ዓሰርተ ሸሞንተ ዓመት ኣብ ዝበረሉ ዕድመ ዝፈተዎ ዝበረ መጽሓፍ፡ ወዲ ኣርብዓን ሸሞንተን ዓመት ምስ ኮነ እውን ንተመሳሳሊ መጽሓፍ ክፈቱ ዝድለየሉ ምኽንያት ኣይረኣየንን እዩ።" - **እዝራ ፓውንድ**
- "ሰባት ይሞቱ እዮም፡ መጻሕፍቲ ግና ወይከ።" - **ፍራንክሊን ደላኖ**
- "ኣብ ህይወት እምብዛ ቀጢን እምብዛ ሃብታም ከም'ኡ'ውን እምብዛ ብዙሕ መጻሕፍቲ እትውንን ሰብ ክትከውን የብልካን፤ ኩሉ ምጡን እንተኾነ'ዩ ግርም።" - **ካርተን ባርደን**
- "እታ ብርግጽ ከተንብባ እትደሊ መጽሓፍ ሓቢት ዘይተጻሕፈት እንተኾይና፡ ንስኻ ጥራይ ኢኻ ክትጽሕፋ እትኽእል።" - **ቶኒ ማሪሰን**
- "ምንቅስቓስ ኣካላት - ንሰበነትና፡ ምንባብ መጻሕፍቲ ኸኣ - ንኣእምሮና እምበዛ ኣገዳሲ'ዩ።" - **ሪቻርድ ስቲል**

ኣከባቢ

ኣከባቢያዊ ፍትሒ እንታይ እዩ፧

ተኽለዝጊ ተኪኤ
ክ/መሬት ሚ/መ/ማ/ኣ

መእተዊ

ኣከባቢያዊ ፍትሒ እንታይ ማለት ምዃኑ ቅድሚ ምርኣይና፡ ታሪኻዊ ድሕረባይታ ናይዚ ኣምር እዚ ክንፈልጥ ከድልየና እዩ። ምኽንያቱ እዚ ጸንሑ-ሓሳብ እዚ ንኽኸቅል ዝደረኸ ኣብ ባይታ እተፈጸመ ጭብጥ ዓመጽ ስለ ዘሎ እዩ። ሽሕ'ኳ ቃልሲ ኣከባብያዊ ፍትሒ (ኣከባብያዊ ዓሌትነት'ውን ተባሂሉ ይጽዋዕ እዩ) ነዊሕ እዋን ዝገበረ ቃልሲ እንተኾነ፡ ናብ ዓለምለኻዊ ኣተኩሮ ፖለቲካን ጉንፈሉ ዝኣተወሉ እዋን ኣብ 1982 እዩ። ኣብ'ዚ እተጠቕሰ ግዜ፡ መንግስቲ ክፍሊ-ሃገር ካሊፎርንያ ናይ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ፖሊክሎሪኒየት ባይፈኒልስ (poly-chlorinated biphenyls) ብዝተባህለ ጭኡታ ዝተበከለ ከባቢ 55 ሚልዮን ኪሎ ግራም ዝኸብደቱ ሓመድ፡ ኣብቲ ጸለምቲ ብዝበዝሒ ዝቕመጥዎ ከባቢ ክኹሕፍ ኣብ ዝፈተነሉ፡ ተጣበቕቲ ሰብኣዊ መሰላት ዝኾኑ ደው ንምባል ዓቢይቲ ምንቅስቓሳት ወይ'ውን ኣብ እተንቀሳቐሰሉ ኢጋጣሚ እዩ። እዚ ምንቅስቓስ እዚ ከኣ ኣቓልቦ ሓያሎ ምሁራት ናይ ዓውድታት ኣከባቢያዊ ስነ-ፍልጠት፡ ሕጊን ፖለቲካን ክረኽብ ከኣለ።

ካብ'ዚ ግዜ እዚ ኣትሒዙ' ገለ ዓሌታት ከም'ኡ'ውን ማሕበራዊ ደርብታት ወይ ዝዑቡሉም ኣከባቢ ዝያዳ ካልኦት፡ ንኣከባቢያዊ ብኽለ ከም እተቓልዑ ዘመልክት ብዙሕ ምርምራት ተኻይዱ። ብዙሕ ስነ-ፍልጠታዊ ጽሑፋት ከኣ ተሰኒዱ ደርከቡ፡ ለሚ ድሕሪ ነዊሕ ቃልሲ፡ ወሓ-ዳን-ዓሌታት (Minorities)፡ መበቆላውያን ህዝብታት ወይ ደቀባት (Indigenous)፡ ጸለምቲ፡ ከም'ኡ'ውን ኣብ ትሕቲ ድኽነት ዝዑቡሉ ኣህዛብ ዝያዳ ካልኦት ሰባት፡ ንቲ ብስኽ ብኽለ ኣየር፡ ማይ ከም'ኡ'ውን መሬት ዝስዕብ ብዙሕ ዝዓይነቱ ጸገማት እተቓልዑ ምዃኖም ተረጋጊጹን ተኣሚኑሉን ደርከበ ኣሎ። እዚ ብኽለ እዚ ካብ ኢንዱስትሪታት ብዘወጽእ ደረቕን ፈሳሲን በንትን ጉሓፋት፡ ንጥፈታት ዕደና፡ ወተሃደራዊ ምንቅስቓሳት፡ ናይ ነትክልሲያዊ ሓተላታትን ጸርግታትን ኣህላኽነት ዝዑብለሎ ቅዲ-ህይወት ከተማታት ወዘተ ዝምንጩ ክኸውን ይኽእል እዩ።

ናብ ትርጉም ኣከባቢያዊ ፍትሒ ምስ እንመጽእ እምበኣር፡ "ኣከባቢያዊ ፍትሒ ማለት ከሉም ውልቀ ሰባት ኮነ ማሕበረ-ሰባት፡ ብዘይ ኣፈላላይ ዓሌት፡ ጾታ፡ ሃይማኖት፡ ቁጠባዊ ደረጃ፡ ኣብ ትሕቲ ሕጊ፡ ትግባረ ሕጊ፡ ብማዕረ ዝረኣዩሉ፡ ብማዕረ ጥዕናኦም ዝሕለወሉ፡ ብማዕረ ካብ ብኽለ ኣከባቢ ዝዕቀቡሉን ዝሕለዉሉን ሃዋሁ ከም ዝህሉ ምግባር" ኢልካ ክግለጽ ይከኣል።

ቀንዲ መትከላት ኣከባቢያዊ ፍትሒ ኣብ ሰለስተ ነጥብታት ከፋፊልና ክንርእዮ ንኽእል፡ ንሳተም ከኣ፡

- ኩሉም ሕብረተሰባት ብማዕረ ካብ ኣከባቢያዊ ሓደጋታት ክዕቀቡ ወይ ምክልኻል ክግበረሎም ይግባእ።
- ኩሉም ሕብረተሰባት ኣብቲ ንዓኣቶም ዝትንክፍ ኣከባቢያዊ ዋዕላታትን ውሳኔታት ብማዕረ ክሳተፉ፡ ድምጾም ብማዕረ ክስማዕን ይግባእ።
- ኩሉም ሕብረተሰባት ብማዕረ ኣከባቢያዊ ሓብሬታታት ናይ ምርካብ መሰል ይሃልዎም፡ እዚ ማለት ብዝዕባ ዘሎ ኣከባቢያዊ ሓደጋታትን ፖሊሲታትን ንኽፈልጡ።

ኣከባቢያዊ ፍትሒ ካብ ዞባዊ ምንቅስቓስ ናብ ዓለምለኻዊ ምንቅስቓስ

ደድሕሪ እቲ ኣብ ሰሜንያታት ኣብ ካሊፎርንያ ዝጋጠመ ፍጻመን ንዕኡ ዝሰዓበ ምንቅስቓሳትን ዝተፈላለዩ ተጣበቕቲ ሰብኣዊ መሰላትን ሓንጸጽቲ ፖሊሲን ኣብ ካልኦት ከበባታት ዓለም እውን ተመሳሳሊ ጸገማት (ኣከባቢያዊ ኣድልዎ) የጋጥም ከም ዘሎ ክስተብሃሉ ግዜ ኣይወሰደሎምን። ስለ'ዚ ተመራመርቲ ናይዚ ዓውዲ እዚ ድማ ነቲ ኣብ ዝተፈላለየ ከበባታት ዝረአ ኣድልዎ ብምጽናዕ መርትዖታት ኣኪቦም ብምቕላዕ ክዮጥምዎ ጀመሩ። ኣብ ኣፍሲ ወሰፍ ዝወጽኡ ዝበዝሑ መጽናዕታዊ ጽሑፋት ከኣ ክልተ ደረጃ ዘለዎ ኣድልዎ ከም ዘሎ ብዝበዝሐ ይጥቅስ ነበረ። ንሱ ድማ ሰግረ-ዶባዊ ኣድልዎ ከም'ኡ'ውን ዓለምለኻዊ ኣድልዎ እዩ።

ሰግረ-ዶባዊ ኣድልዎ እንብሎ፡ ዝተፈላለየ ትካላት ብፍላይ ከኣ ናይ ዕደና ትካላት፡ ካብቲ ኣብ ሃገራተን ዘወጽኣ ሕግታት ኣከባቢን ሕግታት ዕዮን ንምህዳም፡ ንጥፈታተን ናብ ኣዝዩ ርሑቕ ገጠራትን ሰግረዶባትን ክሰፍሕኦ ምስ ጀመራ እተጋህደ እዩ። እዚ ዝገበራሉ ምኽንያት ድማ ካብ ዓይኒ ሕጊ ክኸወላ ብምሕላን እዩ። እንተኾነ፡ እቶም ኣብቲ ቦታ ዕደና ዝዑብሩን ግዲያት ዝኾኑን ሕብረተሰባት ወጽዓኦም ብዝተፈላለየ መንገዲ ክገልጹሉ ዝኽእሉ ኩነታት ድማ ተፈጥረ። ሓደ ካብኡ ኣብ መራኸብታት ብዙሓን ማሕበራዊ ሚድያን ዝመጽእ ምዕባለ ክንጠቅስ ዝከኣል እዩ። በዚ ተደሪኸን ድማ ዝተፈላለያ ሃገራት ነቲ ካብ ዶባተን ወጻኢ ኣብ ርሑቕ ገጠራት ዝግበር ወጽዓ ንምብዳህ ዞባዊን ኣህጉራዊን ውዕላትን ሕግታትን ከጽድቓ ተጓዕያ። በዚ ኣቢሉ ድማ ምንቅስቓስ ኣከባቢያዊ ፍትሒ ናብ ኣህጉራዊ ምንቅስቓስ ተሰጋገረ።

ካብ'ዚ ሓሊፉ፡ ገለ ኣከባቢያዊ ጸገማት (ሓደጋታት) ድማ ብባህሪኦም ኣህጉራዊ መልክዕ ዘለዎም እዮም። ክሊማዊ ለውጢ ከም ኣብነት እንተረኣና፡ ንሓደ ከባቢ ጎዲኡ ንኻልእ ከባቢ ዝንሕፍ ኣይኮነን። ኣብ ሓደ ኣህጉር ዝመንጨወ ጋዛት ሓምላይ-ገዛ (Greenhouse gases) ናብ ካልእ ኣህጉር ብንፋስን ካልእ ዝተፈላለዩ መስርሕን ተጻዪርም ክኸዱ ግዜ ኣይወስደሎምን እዩ። ሃብታማትን ምዕቡላትን ዝኾና ሃገራት ብዝካየድኦ ኢንዱስትሪያዊ ንጥፈታት ተረባሒተን ንሳተን በይነን እየን። እቲ ሃብቲ ክኻዕቡታ ዝመንጨውኦ በከልቲ ጭኡታታት ምስ ጉሓፋቶ ግን ሳዕቤኑ ንኹሉም ሕብረተሰባት ዓለምና ብማዕረ ዝለሲ ይኸውን። ስለዚ ድማ ኣከባቢያዊ ማዕርነት ወይ ኣከባቢያዊ ፍትሒ ኣህጉራዊ መልክዕ ዘለዎ ምንቅስቓስ ክኸውን ግድነታዊ ስለዝኾነ እቲ ዝሰዓበ ቃልሲ ኣብ ሜዳ ዓለምለኻዊ መድረኻት ክበጽሕ ግዜ ኣይወሰደሉን።

መብዛሕትኡ እዚ ዘምልከት መጽናዕትታት ብምሁራትን ክኢላታት ዓውደ ሕጊን ዝተኻየደ እዩ ነይሩ። መብዛሕቱ መጽናዕትታቶም ኣብ ዛዕባ "ንግዲ-ጉሓፋት" (waste trade) ዝተኩረ እዩ። ምኽንያቱ ብዛዕባ "ንግዲ-ጉሓፋት" ሓደ ዓቢ ዘይተመለሰ ሕቶ ነይሩዎም፡ ንሱ ከኣ ሃገራት ዘውጽኣኦም ዘቤታዊ ሕግታት ከም'ኡ'ውን ኣብ መንጎ ሃገራት ዝፍጸሙ ኣህጉራዊ ውዕላትን ክሳብ ክንደይ ነዚ ንግዲ ክቆጻጸሮ ወይ ክንክዮ ዓቕሚ ክህልዎ ይኽእል፧ ዝብል እዩ። ምስ እዚ ተተሓሒዙ ዝኸይድ ዝበረ ተወሳኺ መጽናዕትታት ከኣ ነዚ ንግዲ እዚ ዝድርኹ ማሕበራዊን ቁጠባዊን ሓይልታት ከመይ ይመስሉ ዝብል እዩ። ንኣብነት ናብዘን ብሕጋዊ ደዩ ዋላ ዘይሕጋዊ ኣገባብ ጉሓፍ ናብ ሃገረን ዘእትዋ ሃገራት ኣፈናዊ መጽናዕቲ ምስ እንገብር፡ እተን ሃገራት ብጆኦግራፊያዊ፡ ፖለቲካን ቁጠባን ርሑቓት፡ ንንውሕ ዝበለ እዋን ኣብ ትሕቲ መግዛእቲ ዝበራ ከም'ኡ'ውን ብዝበዝሒ ጸለምቲ ዝዑብሩወን ሃገራት ኮይነን ኢና እንረኽበን። ካልእ መጽናዕትታት ከም ዘመልክቶ'ውን ኣብ ደቡብ-ዓለም (Global-South) ዝርከባ ሃገራት (ኩለን ኣብ ምምዕባል ዝርከባ ሃገራት ዘለዋኦ ክፍሊ ዓለም ምዃኑ እዩ) ዝያዳ በከልቲ ኢንዱስትሪታትን ዕደናን ዕላማ ከም ዝገበሩወን የጽናዕልና።

ካብ ፈለማ 2000 ዓ.ም ኣትሒዙ ኣብ ዘሎ ዓመታት፡ ኣከባቢያዊ ፍትሒ ዝበሃል ኣምር ካብ ሕ.መ. ኣመሪካ ሓሊፉ ዳርጋ መላእ ዓለም ዝጥቀመሉ ኣምር ክኸውን ክኢሉ። እቲ ኣምር ብፍላጥ ኣብ'ቲ ኣብ 2002 ኣብ ሪዮ-ዲጀነይሮ እተኻየደ ዋዕላ ኣከባቢ ተጠቒሙሉ። ስለዚ ኣከባቢያዊ ፍትሒ ኣብቲ እዋን እቲ ብዓለም ደረጃ ዘሻቕልን ዓለምለኻዊ ምንቅስቓስን ክኸውን በቒዑ እንተበልና ካብ ሓቂ ዝረሓቐ ኣይኮነን።

ካብ ኣከባቢያዊ ፍትሒ ናብ ክሊማዊ ፍትሒ

ክሊማዊ ለውጢ ብወገኑ ክሊማዊ ፍትሒ ዝበሃል ኣምር ኮነ ምንቅስቓስ ንኽኸቅል ዝደረኸ ኩነት እዩ። ክሊማዊ ለውጢ፡ ብዓይኒ ፍትሒ ክረአ ኣብ ዝጀመረሉ፡ ብብዙሕ መንገዲ፡ ማሕበራዊ ዘይምዕሩይነት ከም ዘሎ ዘጉልሕ ከም'ኡ'ውን ነዚ ዘይምዕሩይነት እዚ ዘዕሚቕ ኩነት ምዃኑ ክበርህ ግዜ ኣይወሰደሉን። ንኣብነት ብክሊማዊ ለውጢ ዝያዳ ዝጉድኡ መንመን እዮም፧ ጠንቂ ክሊማዊ ለውጢ ዝኾኑ ሃገራት በየን መን እዮም፧ ነዚ ጸገም ኣብ ምብዳህ ክንቀሳቐሱ ዝግበኦም ኣየኖት ሃገራት እየን፧ ነቲ ጸገም ንምብዳህ ዓቕሚ ክኣለትን ዘለዎም ሃገራት'ከ ኣየኖት እየን፧ ዝብሉ ሕቶታት ብምልዓል ጥራይ፡ ዘይምዕሩይነት ከም ዘሎ ብንጹር ከም ዝረኣየና ዝዑበር እዩ።

ብመሰረት ፕሮግራም ምዕባለ ሕቡራት ሃገራት (UNDP) ዘውጽኦ ጸብጻብ፡ ድሕሪ 1980 ኣብ ዘለዋ ዓመታት ጥራይ፡ ምስ ክሊማዊ ለውጢ ዝተኣሳሰሩ ሓደጋታት (ብዕልቕልቕ፡ ደርቂ፡ ባርዕ ጫካ ወዘተ) ብ 80% ከም ዝወሰኸ ይጠቅስ። እቲ ዘርጋም ነገር ከኣ፡ መብዛሕትኡ እዚ ሓደጋታት ኣብዘን ክሊማዊ ለውጢ ንኸስትን ንኺጋደድን ኣበርክቶ ዘይብለን ሃገራት (ድኻታት ሃገራት) እዩ ከጋጥም ክኢሉ። ብማለዩናት ዝቑጸሩ ሰብኣውን ቁጠባዊን ኣከባቢያዊን ክሳራታት ከኣ ኣስዒቡ ኣሎ። ኩሉ ባህርያዊ ሓደጋታት ምስ ክሊማዊ ለውጢ ዝተኣሳሰር እዩ እኳ እንተዘይበልና፡ ምድግጋም (frequency) ሓደገኛ ኩነታት ኣየር (ብዝሒ ዝናብ፡ ደርቂ፡ ብርቱዕ መቐት፡ ባርዕ ጫካ፡ ምድረቦዳት ወዘተ) ከም ተርእዮ እናበዝሐ ዝኸደሉ ምኽንያት ብርግጽ ክሊማዊ ለውጢ እዩ።

ገለ ምስ እዚ ዝበሃል ዘሎ ዛዕባ ምትእስሳር ዘለዎም መጽናዕትታት ከም ዘመልክትዎ፡ ኣብ ትሕቲ ሰሃራ ኣብ ዝርከባ ሃገራት ኣፍሪቃ፡ ካብ 1998 ንደሓር፡ ብዝሒ ምሒር ድኻት ወይ ኣብ ትሕቲ ድኽነት ዘለዎም ሰባት (ሕብረተሰባት) እናወሰኸ ይመጽእ ኣሎ። ካብ'ዚ ሓሊፉ፡ ድሕሪ ኩነት ባህርያዊ ሓደጋታት ዝስዕብ ሰንባዲ (Post traumatic distress) ዝያዳ ዝጥቀዓ ደቂ ኣንስትዮ ምዃነን ተፈሊጡ ኣሎ።

ክሊማዊ ለውጢ ንምብዳህን ንምርዓምን ኣብ ዝግበር ቃልሲ፡ ብዙሓት ሃገራት ናይ ሓጺርን ነዊሕን ስትራተጂያዊ ውጥን ኣውጺአን ክቃለሳ ይፍትና ኣለዋ፡ እንተኾነ ነቲ ዘዓለዋኦ ውጥናት ንምትግባር ፋይናንስያዊ ዓቕሚ ኣዝዩ ወሳኒ እዩ። እተን ድኻታት ሃገራት ግዲ ዝኸውን ፋይናንስያዊ ዓቕሚ የብለንን። ስለ'ዚ ካብተን ምዕቡላት (ሃብታማት) ሃገራት እኹል ሓገዝ ክግበረለን ግድነታዊ እዩ። እንተኾነ ክሳብ ሕጂ ዝርከብ ዘሎ ፋይናንስያዊ ሓገዛት፡ እኹል ከምዝይካ

ካብ'ዚ ሓሊፉ ከኣ ንደቂ-ኣንስትዮ፡ መንእሰያት ከም'ኡ'ውን ወጹዓት ሰባት ዝኸሲ ዘይምዕሩይ ምዃኑ ይግለጽ እዩ።

ኣብ መደምደምታ፡ ኩሉ ኣከባብያዊ ይኹን ክሊማዊ ወጥናት፡ ናብ ምፍጣር ጥዑይን ውሑስን ኣከባቢ ዝዓለመ፡ ንኹሉ ወዲ-ኣዳም ብዘይ ኣፈላላይ ዝጠሙተ ወይ ንዝኾነ ሰብ ብዓሌቱ፡ ብሃይማኖቱ፡ ብቑጠባዊ ትሕዝቶኡ፡ ሕብሪ ቆርበቱን ወዘተ ዘይኀሲ ወይ ዘየዋስን ክኸውንን ክኽእል ይግባእ። እዚ ምስ ዝትግበር ድማ ኣከባብያዊ ፍትሒ ነጊሱ ወይ ኣሎ ክበሃል ይከኣል። ነዚ ኣከባብያዊ ፍትሒ ኣብቲ ዝድለ ንምብጻሕ ግን እተን ኣብ ዕንወት ኣከባቢ ዝለዓለ ተራ ዝጻወታ ዘለዋ ምዕቡላት ሃገራት ሓላፍነትን ከልዕላን ኑቲ ብዘይ ዝኾነ ኣቦሳኡ ግዳይ ኮይኑ ዘሎ ኣብ ምምዕባል ዝርከብ ዘለዋ ሃገራት ዘሎ ሕብረተሰብ ክኽሕሳን ኣብ ድሕነትን ዕቃበን ኣከባቢ መሪሕ ተራ ክህልወን ኣለዎ።

ሎሚ ኣብ ERI-TV

ሰዓት	መደብ
09:00	ሃገራዊ መዝሙር
09:05	መደብ ፊደራና
09:30	ዶክመንት
10:15	ፓኖራማ
11:00	ማእገር
13:00	ዶክተራት ኣብ ስቱድዮ
13:40	ቀስተ ደሕኑት
14:00	ሞዚይክ
16:30	እንዳ ዝማም
17:05	ፈንቅል
17:40	መደብ ዋልታ
18:35	መደብ ህርመት
20:00	ዜና (ትግረ)
20:15	ፊልም እትመት
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	መደብ ቡያ
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:15	ደርፌ
22:40	ዜና(እንግሊዝ)

(ሰኑይ)

ሰዓት	መደብ
12:00	ሃገራዊ መዝሙር
12:02	መቓልሕ መንእሰያት
12:30	ዜና (ትግርኛ)
12:50	ዜና ስፖርት
12:55	ዕላል ጥበባት
13:30	ዜና (ዓረብ)
13:45	ሃለው ደባይዋ
15:30	ዶክመንት
17:00	ዜና (ትግርኛ)
17:15	ዳህሳስ
17:30	ዜና (ዓረብ)
17:45	ደረት ቃና
19:03	መደብ ሳይዳ
20:00	ዜና (ትግረ)
20:15	ሰሙናዊ ፍጻመታት ስፖርት
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	ደሃይ ሕትመት
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:10	መደብ ቁልሕታ
22:30	ዜና (እንግሊዝ)

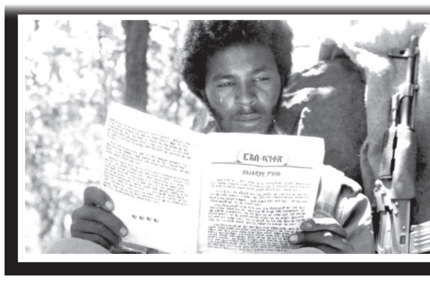

ካብ ታሪኽ ሰውራና

መሓመድ እድሪስ

“ጋራጅ ኣብ ህይወተይ ኮለጅ’ዩ” ካፕቴን ስተል ሳልሕ

ካልኣይን መወዳእታን ክፋል

እዚ ዓምዲ’ዚ፡ ኣብ እዋን ሓርነታዊ ገድሊ ካብ ውልቃዊ ትዕዝብትታት፡ ኣብ ሰውራን ድሕሪ ናጽነትን ካብ ዝተጻሕፈ መጽሓፍትን መጽሔታትን ከምኡ’ውን ካብ ኣርኪይቭስ ጨ/ስእሊ ሚ/ ዜናን ካልእን ዝተረኽበ ስእልታትን ሰነዳትን ምርኩስ ብምግባር ዝዳሎ ምዃኑ ኣቐዲምና ነረድኣኩም።

እቲ ብሰንኪ ምዝላቕ ካብ እምሃሚመ ናብ ቀብሩ-ወኣት ዝኸደ ጋራጅ ሕጂ’ውን ናብ ኣራግ ገጹ፡ ኣራግ’ውን ዳርጋ ኣብ 1980 ብርቱዕ ደብዳብ ነፈርቲ ዝተኻየደሉ ዝነበረ እዋን’ዩ። ስተልን ብጾታን ምስ ጋራጆም ድሕሪ ኣራግ ናብ ባድ፡ ሓሰታ፡ ዛራ፡ ሆሚም ወዘተ እናበሉ ኣብ እዋን ሻድሻይ ወራርን ስላሕታን ድማ እቲ ዝነበሮዎ ጋራጅ ኣብ ዛራ ቀዋሚ ቦታ ሓዘ። ስተል’ውን ኣብ ጋራጅ ዛራ ድሕሪ ምጽናሕ ካብ መፋርቕ 80ታት ንደሓር ናብቲ ኣብ ሱዳን መራፊትን ሰዋክንን ዝነበረ ጋራጃት ውድብ ን4 ዓመታት ሰሪሓትሉ።

ስተል ብዛዕባ ጋራጅን ኣባላት ጋራጅን ክተዘንቶ ከላ፡ ስራሕ ጋራጅ ኣብ እዋን ሓርነታዊ ቃልሲ ቀሊል ከም ዘይነበረ’ያ ትገልጽ። ምኽንያቱ ኣባላት ጋራጅ ኣብ እዋን መጥቃዕቲ ብሰንኪ ብልሽት መካይን ፅንቀፋት ከይመጽእ ናብ ቅድመ ግንባር ብምኻድ፡ ዘዘተበላሸዋ መካይን እናኣዐረዩ ብእዋኑ ናብቲ ዝተመደበ ስራሕ ከም ዝኸዳ ይገብሩ። ኣብ ግዜ መጥቃዕቲ ካብ ጸላኢ ዝተሰልበ መካይን’ውን ብነፈርቲ ከይህረማ ብቕልጡፍ ካብ መስመር ወጻኢ ናብ ውሑስ ቦታ የግዕዝዋ። ንዝተቓጸላ ተሽከርከርቲ ጸላኢ’ውን መቀያየሪ ኣቕሑ ንምፍታሕ ኩሉ ዝከኣሎም እናገበሩ ከም ዝሰርሑ ካፕተን ስተል ተዘንቱ።

ንሳ ኣብዚ ናይ መካኒክ ተመክሮኣ፡ “ኣብ እዋን ስላሕታ ወራር ካብ ግንባር ሓልሓል ዝመጽኡ ካብ መራሕቲ በራጊድ ንታሕቲ ሒዛ ዝመጽኣት ንእሽቶ መኪና ዚጋጠመ ብልሽት ትዝክር። እቶም ኣዘዝቲ ኣብ ወተሃደራዊ ቤት-ጽሕፈት ዛራ ኣኼባ ነይሮምም። ኣኼባ ምስ ወድኡ ሽዑ ንሽዑ ናብ ቦታኦም ክምለሱ ነይሮምም። ምኽንያቱ እቲ እዋን

ተጋዳሊት ስተል ሳልሕ ኣብ 1981

ስላሕታ ወራር ዝካየደሉ ዝነበረ ብምንባሩ፡ ምስ ግዜ እናተቐዳደሙ ኑዳዲ መለኦም ክበጽሑ ክብሉ ግን፡ መኪና ተበላሺያ ምትንሳእ ትኣብዮም። ሽዑ መርሃጼን ዝበሃል መራሒ ማሰርዓ ንካፕቴን ስተል ነታ ዝተበላሸወት መኪና ከተዕሪ ይእዝዛ። እታ መኪና ገና ካብ ዛራ ከይወጸኣት’ያ ዝተበላሸወት።

ካፕቴን ስተል በቲ ዝተዋህባ ሓላፍነት መሳርሒታታ ሒዛ ካብ ጋራጅ ዛራ ክሳብ ላዕሊ ወተሃደራዊ ቤት ጽሕፈት ብምኻድ፡ ነታ መኪና ክትተንስኣ ትፍትን። እንተኾነ መኪና ትሕንግደ። መመሊሳ ትፍትና። መኪና ቀልጢፋ ትጠፍእን ትዕበስን። ሽዑ ስተል ነቲ ካርቦራቶረ ምስ ፈቲሓቶ’ዩ እቲ ጸገም ዝተረደኣ። ካርቦራቶረ ርስሓት መሊኡ ደጸንሓ። ንዕኡ ኣጽርያ ምስ ፈተነት መኪና ሕጂ’ውን ትኣበ። እንደገና ሳልባትዮ ብምፍታሕ ነቲ ኑዳዲ ብምልኡ ናብ ካልእ ጀሪካን ቀዲሓ ኩሉ እቲ መስመራት ተጸርዮ። ሽዑ ስተል ንብዩና ስለዝነበረት እቶም ኣዘዝቲ ሰራዊት ብምሉኦም ይሕግዝዋ። ስተል ኣብዚ ስራሕ’ዚ ንብዩና ብምዕማማ ንግንባር ሓደ ነገር ተሰልጥ ከም ዘላ ተረደኣ። ኣዝዩ ሓበንን ኩርዓትን ተሰመዓ። ኣብ መጠረሽታ በቲ ዝነበረቶ ምጽራይ፡ ሓደሽ ኑዳዲ ብምምጻእ ነታ መኪና ሓን-ሓን ኢላ ከም ትትንስእ ገይረታ። እቶም ተሳፈርቲ ድማ እቲ ተዓቢሱ ዝነበረ ድምጺ መኪናኦም ብምስማዖም ከምዚ ዓቢ ዓወት ዝተበሰሩ ብጣቕዒት ኔቲ ሩባ ምስ ነቐነቑዎ፡ ስተል ሽዑ’ውን ዓቢ ፍናን ተሰመዓ።

ካልእ ግዜ’ውን ትዝክር ስተል፡ ኣብቲ ጽንኩር ኩነታት ዝነበረሉ እዋን ምስ ክልተ ብጾታ ማለት ስወእ ደብረጼን ስውእቲ ሳባ ተስፋይ ከም ኤለክትሪሻን ስተል ድማ ከም መካኒክ ኮይና ካብ ዛራ ብስራሕ ናብ ኣሰማዕ ዝተበገሱሉ እዋን’ዩ። ሽዑ ሰራሖም ኣሳሊጦም ናብ ዛራ እናተመልሱ ከለዉ፡ ደድሕሪኦም ዝወረደ ውሕጅ መንገዲ ኣበላሸዩ ጸኒሑዎም። ናይታ ሐሎማ ዝበሩ ንእሽቶ መኪና፡ ምስቲ ሕማቕ መንገዲ እቲ ማርሻ ኣብ ኢድ ደብረጼን ቆማፅ ኢሉ ይሰብር። ብዘወሳኺ እታ መኪና ሮዜታ’ውን ኣበላሽያ ነይራ። በዚ ድማ ሽዑ ግንባር ካብ ጋራጅ ወተሃደራዊት መኪና ብቕልጡፍ ክትለኣኽሎም ሓቲቶም ስለ ዝነበሩ፡ ስተልን ብጾታን ድማ ብቕልጡፍ ናብ ዛራ ክበጽሑ ምስ ግዜ ይቀዳደሙ ነበሩ።

ሽዑ ዝተበላሸወት መኪና ሒዝካ ናብ ቦታ ጋራጅ ብእዋኑ ክትበጽሕ ኣሸጋሪ ነይሩ። እቲ ጸገም ናይ ተኽኒክ ስለዝነበረ ግን፡ እቲ ዕማም ዚያዳ ንስተል ዝምልከት’ዩ ነይሩ። ብኸምዚ ድማ፡ ስተል ብታሕቲ ኣትያ መጀመርታ ነቲ ሮዜታ ብኸንደይ ዋጢጥ ኣዐርያቶ። እቲ ዝተረፈ ዝዓበየ ጸገም ግን ናይቲ ዝተሰበረ ማርሻ ነይሩ። ስተል በቲ ኣብ ጋራጅ ዝቐሰመቶ ተመክሮ ክትጣበብ ስለ ዝነበረ፡ ነተን ማርሻ ዝኸደና ኣርባዕተ ብሎኒ ፈቲሓ፡ ኣብ ማእከል ኮፍ ኢላ ኣውቲስታ ፍረሰዮን ክረግጽ ከሎ፡ ንሳ ከኣ ቡታ ካቻቢተ ገይራ ነቲ ካምብዮ ተንቀሳቕሶ። ቀዳማይ ማርሻ ትገብረሉ፡ ደብረጼን ይዘውር፡ ፍረሰዮን ይረግጾላ እንደገና ቡታ ካቻቢተ ገይራ ካልኣይ ማርሻ ትቕይረሉ። ንሱ ድማ ፍረሰዮን ረጊጹ ኑዳዲ ይህብ። ስተል ድማ ኣብ መንጎ ተቐርቂራ ቡታ ካቻቢተ ማርሻታት እናቐያየረት መኪና ብዓወት ናብ ቦታኣ በጺሓት። እዚ ድማ ንስተልን ብጾታን እፎይታ ፈጢረሎም። እታ ኣብ መንገዲ ክትቅጺ ዝነበራ መኪና ብሜላን ጥበብን ናይታ ምኩርቲ መካኒክ ስተልን ብጾታን ብዓወት ናብ ዛራ በጺሓት።

ካፕቴን ስተል ኣብ ሎሚ ኮይና ሂወት ጋራጃትን ሂወት ኣባላት ጋራጃትን ክትዝክር እንከላ፡ እናሰተንተነት’ያ ትገልጾ። ብፍላይ ኣብ ጋራጅ ዛራ፡ ምስቲ ዝነበረ ዘየቋርጽ ደብዳብ ነፈርቲ፡ ነተን መካይን ካብ ደብዳብ ምእንቲ ክድሕና ተባሂሉ ካብቲ ጋራጅ ዘለዎ ቦታ ኣርሒቕካ ፈናቲትካ ክትዕሽገን ኣለካ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ድማ፡ ነተን መካይን ብሓንሳብ ከይህረማ ብምባል’ዩ። እተን መካይን ገለኣን ኑዳዲ ገለኣን’ውን ኣጸዋር ዝጸዓና ብምዃነን፡ ሓንቲ እንተ ተሃሪማ ነቲ ከባቢ ባርዕ ክትፈጥረሉ ትኽእል’ያ።

ካፕቴን ስተል ሳልሕ (ኣብዚ እዋን’ዚ)

ካብዚ ተበጊሶም’ዮም እምበኣር፡ ኣባላት ጋራጅ ባዕሎም ቦታታት እናመረጹ ካብ ንሕድሕደን ኣረሓሒቖም ኣብ ኣግራብ ዓሺጎም ቴንዳ ከዲኖም ብኣቕጽልቲ ሸፊኖም’ዮም ኣብ ድርብ ዕማም ተጸሚዶም ዝነበሩ። ኣብቲ ዝተዓሸገሉ ቦታ እናኸደካ ድማ ይዕረያ ነይረን። መዓስ’ዚ ጥራይ፥ ነቲ ካብቲ ቀንዲ ጽርግያ ናብ መዓሸጊ ዝጸሕ ኣሰር መኪና’ውን ብነፈርቲ ምእንቲ ከይቃላዕ ተባሂሉ፡ ዋላ ሓደ ኪሎሜተር ዝርሕቕ እንተኾነ ኣባላት ጋራጅ ምሉእ ለይቲ ክመሳስሉ ዝሓድሩሉ ዝነበሩ መሪርን ጽንኩርን እዋን’ዩ ነይሩ። እዚ ብኣባላት ጋራጅ ዝዕመም ዝነበረ ዕማም ሎሚ ክትጸውዮሉ ቀሊል ይመስል ይኸውን። የግዳስ ምስቲ ዝነበረ ሃሩርን ዋሕዲ ሰብን ኣሸጋሪ ነይሩ።

ብፍላይ ስራሕ መካኒክ ንደቂ ኣንስትዮ ምስቲ ዘለወን ባህርያዊ ጸገማት ቀሊል ኣይነበረን። ዝኾነ ኩሉ ተጻዊረን ካብ ስራሕ ከይበኹራ’የን ምስ ደቂ ተባዕትዮ ብዕቱብን እናተቐዳደማ ብትብዓትን ተወፋይነትን ነቲ ዝተዋህበን ሰውራዊ ዕማም ብሓላፍነት ዘሰላስላ ዝነበራ። እታ “ጋራጅ ኣብ ሂወተይ ኮሌጅ’ዩ” ብምባል እትገልጾን ንልዕሊ 49 ዓመታት ኣብ ሞያ መካኒክ ዘገልገለትን ናይ ትማሊ ተጋዳሊት ናይ ሎሚ ካፕቴን ስተል ሳልሕ ተዘንቱ።

ካፕቴን ስተል ሳልሕ ካብቲ ኣብ 1977 ‘ሀ’ ኢላ ከም ትምህርቲ ኮይና፡ ሞያ መካኒክ ዝፈለመትሉ ጋራጅ እምሃሚመ ክሳብ ሎሚ ካብ ስራሕ ጋራጅ ኣይተፈልየትን። ሎሚ’ውን ኣብቲ ዓቢ መንግስታዊ ጋራጅ ዓሻ ጎልጎል ሓላፊት ማእከላይ መኽዘን መሳርሒታትን መዐቀኒታን ኮይና ግቡኣ ትፍጽም ኣላ። ብዘወሳኺ ካፕቴን ስተል ኣደ መንበር ማሕበር ደቂ ኣንስትዮ ተጋደልቲ ብሊቃት፡ ከምኡ’ውን ኣደ መንበር ቦርድ ሃማደኤ ሚኒስትሪታት ኮይና ትሰርሕ ኣላ። ስተል ምስቲ ቅድሚ 49 ዓመታት ኣብ ጋራጅ እምሃሚመ ዝተላለዮቶ ብጻያ ተጋዳላይ ረድኢ ኣብርሃም (ወዲ ሰኖራ) ኣብ 1981 ኣብ ሰዋክን ተመርዕያ። ኣብ 1985 ድማ ቦኽሪ ጓላ ወሊዳ፡ ኣስዒባ ኣብ 1990 ሓንቲ ወሲኻ። ድሕሪ ናጽነት ድማ ወድን ጓልን ብምውሳኽ ኣደ ኣርባዕተ ደቂ እያ። ሎሚ ክልተ ካብ ደቃ ኣመርዕያን ደቂ ደቃ ክትርኢ’ውን በቒዓ’ያ።

ካብ ጋራጃት ሰውራ

ካብ ቀርሰታት ገድሊ

ብዛዕባ ድፋዓት ናቕፋ እንታይ ትፈልጡ፧

ተኣማመን (እንዳ ዱባለ)

ታባ ተኣማመን በቲ ጸላኢ ክመጽኣሉ ከጥቅዓሉ ዝኽእሉ ሸነኽ ጸኑዕ (ይትረፍ ምስ ግዚፍ ወተሃደራዊ ሳእንሻን ዕጥቅሻን ሰንቅሻ፡ ብጥራይ ኢድካ’ውን ክትሓኽሮ ዘይከኣል) ጸድፊ ኣለዎ። ኣብ መንጎ ጸላእን ተጋደልትን ከኣ ናይ 303-50 ሜትሮ ርሕቀት’ዩ ነይሩዎ። እዚ ድፋዕ እዚ ካብ እንዳ ስጋ ንጸማን ስለ ዝርከብ ንጺጋማይን ማእከላይን ክንፍታት ናይ’ቲ ግንባር ኣገዳሲ መላግቦ’ዩ። ስለዚ፡ ንጸላኢ ቅሳነት የብሉን። ስለ ዝኾነ ድማ ብቐጻሊ ናይ ስሊያ ኣሃዱታት ክከታተላ ይጽዕር ነበረ። እቲ ኣብኡ ዝዐረደ ናይ ወገን ሓይሊ ግን ተቓማዲ ቅሳነት ደህልዎ’ሞ ተኣማማኒ ከዋጋእ ይኽእል። ካብ 1979 ኣትሒዙ ድማ ተኣማመን ስማ ኮነ።

ታባ ተኣማመን እንዳ ዱባለ ተባሂሉ’ውን ይፍለጥ እዩ። እዚ ካልኣይ ስም ዝተዋህበሉ ምኽንያት ሓደ ኣብ ውግእ ሶማል ዝና ኣትሪፉ’ዩ ዝበሃል ናይ ስሊያ ኣሃዱ ናብዚ ቦታ’ዚ መጸ’ሞ፡ ንስሊያ ኣብቲ ጸዳፍ ገጽ ናይ’ቲ ድፋዕ ተጸግዐ። እዚ ዝፈለጣ ኣሃዱታት ህዝባዊ ሰራዊት ጸቢብዎ ከሎ ሕኑቕ ኢሎን ናብቲ ጸድፊ ጠያይቲ ኣዝነባ። ዱባለ ዝተባህለ ኣባል ናይቲ ናይ ስሊያ ኣሃዱ ድማ ተወቒዑ ተረፈ። ብዘውቶም ከምልጡ ዝኸኣሉ ብጾቱ ምልእቲ ለይቲ “ዱባለ! ዱባለ!” ክብሉ ሓደሩ። መሬት ምስ በርሀ ሬሳ ዱባለ ተጉቲቱ ምህላዉ ምስ ኣማዕደዉ ጻውዒቶም ኣቋረጹ።

መልሲ ናይ ዝሓለፈ ሕቶታት

1. መጋቢት 1964 ውግእ ተጉሩብ። (እዚ ውግእ እዚ ኣብ ታሪኽ ሰውራ ኤርትራ ምዱብ ሰራዊት ኢትዮጵያ ንፈለማ ግዜ ምስ ተጋደልቲ ፊት ንፊት ዝገጠመሉ ውግእ ነይሩ።)

2. መጋቢት 1975 ኣብ ኣቑርደት ዝተፈጸመ ግፍዐን 467 ህዝቢ ዝተቐትለሉን 80 ዜጋታት ዝቖሰሉሉን፡ ኣብ ሚያዝያ 1975 ከምኡ እውን ኣብ መጋቢት 1976 ኣብ ሕርጊጎ ዝተፈጸመ 500 ዜጋታት ዝተቐትሉሉን 130 ዝቖሰሉሉን፡ ኣብ መጋቢት 1975 ኣብ እምበረሚ ዝተፈጸመ 73 ዜጋታት ዝተቐትሉሉ።

3. ሰንበት ጸላም

4. ምሕራር ከተማ ናቕፋ (ናቕፋ ኣብ 22 መጋቢት 1977 ሓራ ምስ ወጸኣት እንደገና ናብ ጸላኢ ዘይተመልሰት ኣደ ሕላገት ጽንዓት ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ’ያ)

5. ምድምሳስ ናይቲ ኣብ ግንባር ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል ንኣስታት 5 ዓመታት ዓሪዱ ዝነበረ ብውቃው እዝ ዝፍለጥ ሰራዊት መግዛእቲ (19 - 21 መጋቢት 1984)፡

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ -ሓበን ገብረኣምላኽ- ሳምራዊት መለስ

1ይ ቤት-ፍርዲ ዞባ ማእከል

ሚጆር ተኽለማርያም እምባየ ገብረኣምላኽ፡ ኣደይ ለተሃይማኖት ዓንደብርሃን ተወልደ ስለዝዓረፈት፡ ኣነ ምስ 1 ሓወይ ወራስቲ ምኻንና ይረጋገጸልና ስለ ዝበለ፡ ዝቃወም እንተሎ፡ ን27/03/26 ኣብ ቤ/ፍ ቁ/47 ይቕረብ።

ከሰስት ኣብርሃት ተስፋሚካኤል ዘቕረብቶ ናይ ስም ምትሕልላፍ ዋንነት ዘይንቀሳቐስ ንብረት ክሲ፡ ተኸሰስቲ 1. ወረ/ፍ ኪዳን ተስፋሚካኤል - የናስ ኪዳ፡ 2. ኣማኑኤል ተስፋሚካኤል 3. የማነ ተስፋሚካኤል 4. ምዕራፍ ተስፋሚካኤል 5. ሃይለ ተስፋሚካኤል 6. ሰለሙን ተስፋሚካኤል 7. ወረ/ፍ ሮማ ተስፋሚካኤል 7.1 ሰናይት እምባዩ፡ 7.2 ሰለማዊት እምባየ 7.3 ኣዳነሽ እምባዩ፡ 7.4 ኤደን እምባዩ፡ 7.5 ሚዛን እምባየ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወኪል ን03/04/26 ቅረቡ። እንተዘይቀሪብኩም፡ ጉዳይኩም ኣብ ዘየለኹምሉ ክረአ ምዃኑ ንሕብር።

1ይ ደረጃ ቤት-ፍርዲ ደቀምሓረ

ብፍ/በ/ዕዳ ኰ/ሄር ኣብርሃት ወልደገብርኤል 1. ሚጆር የሴፍ መቻሾ 2. ጸጥሮስ የሴፍ 3. ኣበባ የሴፍ፡ ንዓኹም ዝምልከት ጉዳይ ፈጻሚ ቀሪቡልኩም ስለ ዘሎ፡ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወኪል ን17/04/26 ኣብ ቤ/ፍ ቅረቡ። እንተዘይቀሪብኩም፡ ጉዳይኩም ኣብ ዘየለኹምሉ ክረአ ምዃኑ ንሕብር።

ከሳሲ በኒያም ወልደየወሃንስ ኣድመቐም፡ ተኸሳሲ ቴድሮስ ሃብተስላሴ፡ ንዓኻ ዝምልከት ጉዳይ መሸጣ መኪና ቶዮታ ካሮና ዝዓይነታ ስርሓት ጃፓን ዝኾነት ናይ ገዛ መኪና፡ ሰሌዳ ቁጽሪ ER -1 -26380 ቁ/ቻሲ 1/J/ LAJ17/00/32640 ዝኾነት ብስምካ ተመዝጊባ ዘላ፡ ክሲ ቀሪቡ ስለዘሎ፡ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወኪል ን06/04/26 ኣብ ቤ/ፍ ቅረብ፡ እንተዘይቀሪብካ፡ ጉዳይካ ኣብ ዘየለኻሉ ክረአ ምዃኑ ንሕብር።

ፍስሃ ተወልደመድህን ምባል ተረፉ፡ ፋትኤል ተወልደመድህን ሃይለማርያም ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለ ዝበለ፡ ዝቃወም እንተሎ፡ ን16/04/26 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

1ይ ደረጃ ቤት-ፍርዲ ሓልሓለ

መሓመድ እድሪስ ዓብደላ ምባል ተረፉ፡ መሓመድ መሓመድእድሪስ ዓብደላ ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለ ዝበለ፡ ዝቃወም እንተሎ፡ ን16/04/26 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

1ይ ደረጃ ቤት-ፍርዲ ኣቑርደት

ኣብርሃም ገብረሂወት በርሀ፡ ኣደይ ሉታይ ተሰማ ኪዳ ስለዝዓረፈት፡ ኣነ ጥራይ ወራሲ ምዃነይ ይረጋገጸለይ ስለ ዝበለ፡ ዝቃወም እንተሎ፡ ን15/04/26 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኣብ ኣስመራ ዞባ 8 ምም/11 ጎደና ደጃ/ ሓሰን ዓሊ በኺት፡ ቁ.ገዛ 397 ቁ/ሎታ 35 ዝርከብ፡ ኣብ ኮምሽን ኣባይቲ ብቁ.ምስክር ወረቐት 113773 መወከሲ ቁጽሪ 119428 ኣብ ቤ/ጽ/ካደስተር ድማ ብመለለዩ ቁ. 1BRASM019529 ብስም ወረስቲ ኰፍ/ወልደጋብር ወልደሚካኤል፤ ወ/ሮ ሉታይ ፍሱሓጼን ምስ 2 ደቀን፡ 1 ገብርኤላ ወልደጋብር 2 ጽግዘወት ወልደጋብር ዝተመዝገበ ገዛ፡ ብዘረጋገጸናዮ ወርሻ መሰረት ናብ ስምና ከመሓላለፍ ስለ ዝደለና፡ ዝቃወም እንተሎ፡ እዚ ምልክታ ኣብ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ጀሚሩ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወርሒ፡ ካብ ዝምልከቶ ቤት ፍርዲ ናይ መኣገዲ ትእዛዝ ወይ ናይ መውዓሊታ ውሳነ ሒዙ ናብ ቤ/ጽሕፈት ፓብሊክ ኖታሪን ሃገራዊ ካዳስተር ይቕረብ፡ ተቓውሞ እንተዘይቀሪቡ ግን ኦሪጅናል ሰነዳትና ኣቕሪብና ጉዳይና ከፈጽም ምዃንና እሕብር።

ገብርኤላ ወልደጋብርን ጽግዘወት ወልደጋብርን

ኣነ ዓዳጊ፡ ፍስሃየ ዘርኡ ተስፋልደት፡ ኣብ ከተማ ኣስመራ ን/ዞባ ማይተመናይ ጎደና 81 ቁ/ገዛ 36 ቁ/ሎታ 12፡ ቁ/ፓርቸላ ቲ ዝርከብ፡ ስፍሓት መሬት 150 ት/ሜተር ዝኾነ፡ ብቁጽሪ ምስክር ወረቐት 123066 መወከሲ ቁጽሪ 104389 ብስም ሽያጢት ወ/ሮ ኣለም ገብረታትዮስ ወልደሃይማኖት ዝተመዝገበ ዘይንቀሳቐስ ንብረት ገዛ፡ ብዕለት 07/10/2025 ስለ ዝዓደግክዎ'ሞ ናብ ስመይ ክመሓላለፍ ስለ ዝደለኹ፡ ዝቃወም እንተሎ፡ ምልክታ ኣብ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ጀሚሩ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወርሒ፡ ሕጊ ብዘፍቅዶ መሰረት ካብ ዝምልከቶ ቤት ፍርዲ ናይ መኣገዲ ትእዛዝ ወይ ናይ መውዓሊታ ውሳነ (ይግባይ ተባሂሉ እንተኾይኑ) ሒዙ ናብ ቤት ጽሕፈት ፓብሊክ ኖታሪን ቤት ጽሕፈት ሃገራዊ ካዳስተርን ይቕረብ፡ ተቓውሞ እንተዘይ ቀሪቡ ግን ኦርጅናል ሰነዳተይ ኣቕሪበ ጉዳየይ ከፈጽም ምዃነይ እሕብር።

ፍስሃየ ዘርኡ ተስፋልደት
ወኪል ተኪኤ የማነ

ሓደስቲ መጽሓፍቲ NEW BOOKS

ንተማሃሮ 2ይ ደረጃ
(9ይ 10ይ 11ን 12ን ክፍሊ)

1. **Brush up** your Progress in High school (Natural Science Stream): *English, Maths, Physics, Chemistry, Biology, Agriculture.*
2. **Brush up** your Progress in High school (Social Science Stream): *English, Maths, Geography, History, Business & Economics.*

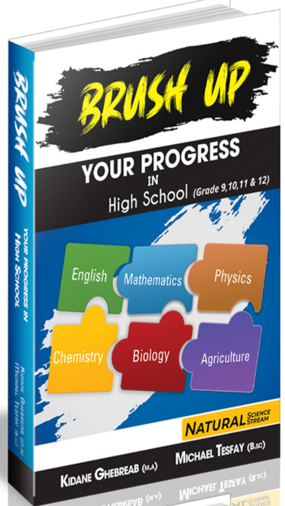

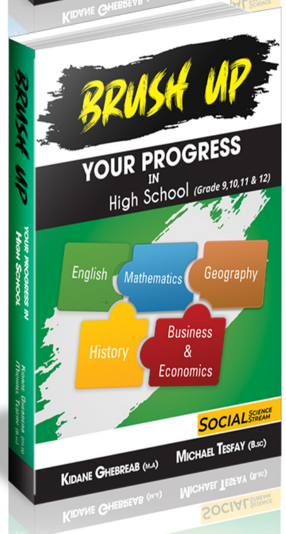

ነፍስ ወከፍ መጽሓፍ፡

- ኩሉ ዓይነት ትምህርቲ ካብ 9ይ ክሳብ 12 ክፍሊ ዘጠቓለለት
- ብዝቐለለ መገዲ ዝቐረበ ጽማቝ ትሕዝቶ ናይ ኩሉ ዓይነት ትምህርቲ
- ልዕሊ 1000 ዝተሰርሑ ኣብነታት
- ልዕሊ 3800 መላመዲ ሕቶታት ምስ መልስታቱ

☎ 07151337/07282165

ምስጋና

ብዕረፍቲ ኣዚና ዥፍቅሮ ኣቦና ተጋ/ቺፍ ዋራንት ኦፊሰር ኣርኣያ ጺጋይ፡ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኣብ ግዜ ሕማሙ ዝተመላለስኩምን ክሳብ መቓብር ሓርበኛታት ብምኻድ ዘቃበርኩምናን፡ ኣብ ገዛና ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብምድዋልን ዘጸናናዕኩምናን የቐንየልና ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ብምምስጋን ሓዘንና ንዛዝም።

ደቆም ምስ ምሉኣት ስድራቤት

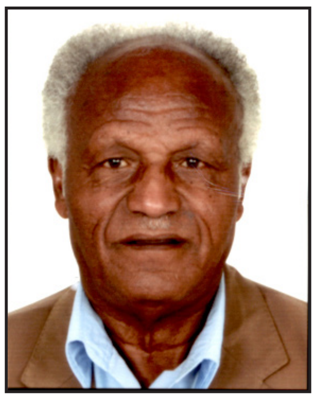

ምስጋና

ብዕረፍቲ ኣዚና ዥፍቅሮ ክቡር ወላዲና ኣቶ ተስፋልደት ገብረ ሃይሉ፡ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ምስ ዓረፈ ክሳብ ሓዘኑ ዘቃበርኩምናን ኣብ ገዛ ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብተሌፎንን ዘጸናናዕኩምናን ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ልባዊ ምስጋና ነቕርብ።

ብዓልቲ ቤቱ ወ/ሮ ትርሓስ ኣረፋይነ መኸታ
ምስ ደቆምን ምሉኣት ስድራቤትን።

ምስጋና

ብዕረፍቲ ናይታ ብልቢ እነፍቅራን እነኽብራን ኣዴና ወ/ሮ በላይነሽ ሰዩም ቦኽሩ፡ ዝተሰመዓና ሓዘና እናገለጽና፡ ክሳብ ማይልበስ ብምኻድ ዘቃበርኩምናን ኣብ ኣስመራ ይኹን ለንደን ዝርከቡ ገዛውትና ዝተመላለስኩም፡ ካብ ውሽጢ ሃገርን ወጻእን ብቴሌፎን ዘጸናናዕኩምና፡ ቤተሰብን ፈተውትን ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ምስጋናና ነቕርብ።

ምሉኣት ስድራቤት

ምስጋና

ብዕረፍቲ ኣገዛየ ዘፍቅራ ብዓልቲ ቤተይ ወ/ሮ ጽጌረዳ ኢያሱ ሓደራ፡ ኣብ ግዜ ቀብራ ዘቃበርኩምናን ብኣካልን ብስልክን ዘጸናናዕኩምናን ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ምስጋናና ነቕርብ።

ብዓል ቤታ ኣማኒኤል ኣስረስሀይ
ምስ ምሉእ ስድራቤት

ምስጋና

ብዕረፍቲ ኣዚና ዥፍቅራ ጓልና ወ/ት የርዳኖስ ፍስሃየ ዘርእዝጊ፡ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን፡ ኣብ ግዜ ሕማማ ዝተሓብበርኩም ማሕበረ ኮም ሸወደንን ቤተ ክርስትያን ቅድስቲ ማርያም ሸወደንን፡ ግዱሳት ኣሕዋት ኤርትራውያን ብገንዘብን ንዋትን ዝሓገዝኩም፡ ካብ ግዜ ሕማማ ኣትሒዝኩም ሬሳ ምልኣኽ ዝተሓባበርኩምን ክሳብ ቤት ገርግሽ መቓብር ዘቃበርኩምናን ዘጸናናዕኩምናን የቐንየልና ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ሓዘንና ንዛዝም።

ወለዳ ኰፍ/ሄር ፍስሃየ ዘርእዝጊ ወላዲታ ኪዳን ገረማርያም
ምስ ኩሎም ደቀይን
ምሉእት ስድራቤትን

ኣጽዋር - ምርቓን መርገምን ደቂ-ሰብ

እየብል ጸገዘኒስ

3ይ ክፋል

ተመራመርቲ ስነጥንቲ ቴክኖሎጂያዊ ቅድመ-ታሪኽ ሕብረተሰባት ንምርዳእ፣ ዘመነ-እምኒ፡ ዘመነ-ብሮንዝ ከምኡ'ውን ዘመነ-ሓጺን ብምባል ኣብ ሰለስተ መድረኻት ከፋፊሎም ይጽብጽቡዎ። እቲ ካልኣይ መድረኽ ማለት ዘመነ ብሮንዝ ካብ ከባቢ 3300 ቅ.ል.ክ ዝጀመረ ኮይኑ ኣቐዲሞም ዝሰልጠኑ ሕብረተሰባት ምስ ብረታት (metals) ዝተላለዩሉ እዋን'ዩ። እዚ እዋን'ዚ፣ ከም ኑሓስ፡ ታኒካን ኣርሰኒክን ዝበሉ ብረታት ኣምኪኖም ብሮንዝ ዝፈጠሩሉ መድረኽ'ዩ። ስሩዕ ጽሕፈት'ውን ኣብዚ እዋን'ዚ ኣብ ከባቢ ሩባ ጢግራስን ኢፍራጠስን ኣብ ዝጠጥዐ ስልጣነ ማሶፖታምያ እዩ ማዕቢሉ።

ስልጣነ ማሶፖታምያ ምስ ኣብቲ እዋን'ቲ ኣብ ጐምጐም ፈለግ ናል ዝበረ ናይ ግብጺ ስልጣነን ምስ ኣብ ጐምጐም ፈለግ ኢንዱስ ዝበረ ካልእ ስልጣነን ብጥንቲ ዝተኣሳሰሩ ምንባሮም ተረጋጊጹ እዩ። ከም ኣግማልን ኣፍራሰን ዝኣመሰሉ መጻዓዝያ ካብዚ እዋን'ዚ ሰብ ለሚዱዎም እንስሳ ዘቤት ክኾኑ ምጅማሮም ካልእ ንንግድን ምትሕንፋጽን ሰባት ዘኽኣለ ረቛሒ'ዩ። ኩሉ መዳያዊ ምዕባለታት ካብዘን ናብዘን ስልጣነታት እናተወራረሰ ክሰጉም ጀሚሩ። ኣብ ኣጽዋር ዝተኣታተወ ርኡይ ለውጢ ድማ ኣካል ናይዚ ምዕባለ'ዚ እዩ። ካብ ኣዕጻውን ኣዕጽምትን ዝፈሪ ዝበረ ኣጽዋር፣ ኣብ'ዚ መድረኽ'ዚ ብዘፈኸሱ ዝተረረን ድላይካ ቅርጺ ብጽተትሕዞን ተዓጸጺፉ ንጥረ ነገር ክፈሪ ጀሚሩ። ብሮንዝ ዝተፈላለዩ ብረታት ኣምኪኻ ብምሕዋስ ዝምስራሕ ኮይኑ፣ ካብቲ ቀድሚኡ ዝበረ ኑሓስ ዝተረረ ብምዃኑ ቀንዲ መስርሒ ኣጽዋር ኮይኑ ክገልግል ጀመረ። ሴፍ ከም ምህዞ ድማ ኣብዚ መድረኽ'ዚ ተቐልቀለ።

ኣብቲ ፈለማ ሴፍ ከምዚ ሕጂ ሒዙዎ ዘሎ መልክዕን ንውሓትን ኣይነበሮን። ኣብ ከባቢ 3300 ቅ.ል.ክ ዝፈረየ ኣብ ናይ ሎሚ ቱርኪ ዝተረኽበ ክሳብ ሕጂ 'እቲ ዝጠንተወ' ተባሂሉ ዝኣመነሉ ሴፍ ከም ኣብኡት ምስ እንርኢ ካብ 60 ሴንት ሜትር ንላዕሊ ዝሸይድ ቁመት ኣይነበሮን። 'ሴፍ' ኢልካ ንምጽዋዑ'ውን ኣከራኻሪ እዩ። ኣብ 3ይ ሚለንዩም ቅ.ል.ክ ብብሮንዝ ዝስራሕ ዝበረ ዘይማዕበለ ሴፍ፡ ልዕሊ 60 ሰንቲ ሜትር ምስ ዝወሓ ስለዝልወ፣ ድልዳል ብሮንዝ ደራቲዎ ምንወሐ ዘኽኣል ኣይነበረን። ምስ ግዜ ግን ብልሓት ሰብ በሪኹ፣ ሴፍ ዝያዳ ክነውሕ፡ ክድልድልን ናብዚ ሎሚ ዘለዎ ደረጃ ክድይብን በቒዑ። ንውሓቱ መሰረት ብምግባር እቲ ብዘይ ክርክር ሴፍ ምዃኑ ዝኣመነሉ ዝጠንተወ ርኽበት፣ ኣብ ናይ ሎሚ ግሪኽ ዝተረኽበ ኣብ እዋን ሚኖኣዊ ስልጣነ ኣብ 1700 ቅ.ል.ክ ዝፈረየ ልዕሊ 100 ሰንቲ ሜትር ዝቑመቱ እዩ። ኣብ ቅርጽን መልክዕን ሴፋት ዝተራእየ ምርቓቕ'ውን ዘርም እዩ። ኣብ ተመሳሳሊ እዋን፣ ግን ድማ ኣብ በበይኑ ክፋል እዛ ዓለም፡ ሴፍ ብዘይተፈላለዩ ስልጣነታት ክምዕበል ተራእዩ።

ቻይና ሓንቲ ካብተን መበቆል ስልጣነ ተባሂለን ዝጥቀሳ ዝጠንተወ ስልጣነታት ዝዓንበላ እያ። ስርወመንግስቲ ሻንግ ናይ ቻይና ካልኣይ ስርወ መንግስቲ ኮይኑ፣ ካብ 1600 ቅ.ል.ክ ክሳብ 1046 ቅ.ል.ክ እናተወራረሰ ንልዕሊ 550 ዓመታት ቀጺሉ። ሴፍ እምበኣር ከም ኣጉዳሲ ኣጽዋር ናብ ቻይና ኣብ እዋን ስርወመንግስቲ ሻንግ እዩ ተኣታትዩ። እዚ ብብሮንዝ ዝፈሪ ዝበረ መሳርሒ ኣብቲ ሰዒቡ ዝመጸ ስርወመንግስቲ "ዝዎ" እናተራቐቐ ከይዱ። ካብ 722 ቅ.ል.ክ ክሳብ 476 ቅ.ል.ክ ኣብ ዝበረ እዋን ስርወ-መንግስቲ 'ዝዎ' ብበቚሩብ እናተዳኸመ ብምኻዱ ኣብ ትሕቲ ምምሕዳሩ ዝበሩ ንኣሽቱ ሓወሲ መንግስታት ወይ ርእሰ ምምሕዳራት ክብደህኡ ጀመሩ። ዝኸፍአ ድማ እዘን ርእሰ ምምሕዳራት ነንሕድሕደን ዝተዃናኸፉትሉ 'ናይ ኩናት ዓመታት' ተባሂሉ ዝፍለጥ ዘመን ዕግርግር ኣርከበ። ኩናት እንተሎ ዕጥቀኻ ምሕያል ግድን'ዩ። እዚ ድርኺት'ዚ ፈጢሩዎ ድማ፡ ምዕባለ ሴፍ ኣብዚ ዘመን'ዚ ጫፍ ጥርዚ ረገጸ። ቻይናውያን ንሴፍ ብፍሉይ ቅርጺ ክሰርሕዎን መጠን ድልዳሎኡ ክዛይዱዎን ክኢሎም። ኣድማዕነት ናይዚ ንብረት'ዚ ድማ ርኡይ ለውጢ ገበረ። ሓያል መስርሒ ኮይኑ ሕልፈ ኩሉ ኣጽዋር ክብርን ተፈራሕን ኮነ።

ምዕባለ ሴፍ ኣብ ካልእ ክፋል ናይ'ዛ ፕላኔት'ውን ብናህሪ እዩ ዝሰጉም ነይሩ። ስልጣነ ኢንዱስ ሓደ ካብቶም ተጠቀስቲ ኣብነት እዩ። ኣብ ሰሜናዊ ምዕራብ ናይ ደቡብ እሲያ ዝተደኮነ ስልጣነ ኢንዱስ ኣብ ዘመነ ብሮንዝ ዝጠጥዐ ስልጣነ'ዩ። ማይ ንህይወት ወዲ ሰብ ወሳኒ ብምዃኑ እዚ ስልጣነ እዚ'ውን ከም ኩሉ ጥንታዊ ስልጣነታት ኣብ ጐምጐም ፈለግ እዩ ተደኲኑ። ካብ ምብራቕ ቲቤት ተበጊሱ ብፓኪስታንን ህንድን ሰንጢቑ ናብ ባሕሪ ዓረብ ዝፈስስ ፈለግ ኢንዱስ ምንጪ ህላወ ስልጣነ ኢንዱስ እዩ ነይሩ። ኣብቲ ዝበልጸገሉ እዋን ጠቕላላ ክሳብ 5 ሚልዮን ሰባት ዝጥርንፍ ዝበረ ስልጣነ ኢንዱስ፣ ካብ 30,000 ክሳብ 60,000 ሰባት ዝነብሩለን ዓበይቲ ከተማታት ነበራኦ።

ኣብዚ ስልጣነ ኢንዱስ፡ ኣብ ዝተፈላለየ ዓውድታት ዝተርኣዩ ምዕባለታት ኣደነቕቲ ኮይኖም፣ ብፍላይ ኣብ ስነ ህንጻ ዝተመዝገበ ምዕባለ ፍሉይ እዩ። ማስርዑ ዝሓለወ ብመደብ ዝተሰርሐ ኣባይቲ፡ ተነጢሎ ዝዳልደለ ሕጡብን ምዕቡል ማስመር ማይን ገለ ካብቲ እዚ ስልጣነ'ዚ ዝልለየሉ'ዩ። ኣብ ስርሓት ሓጺን ዝተመዝገበ ምዕባለ ድማ ካልእ መለለዩ ናይዚ ስልጣነ'ዚ እዩ። ከም ኑሓስን ሊድን ዝኣመሰሉ ማዕድናት ኣምኪኻ ብምትሕውዋስ ብሮንዝ ምፍጣር ኣብቲ ስልጣነ'ቲ ዝተመልከ ሞያ እዩ ነይሩ። ዝተፈላለዩ ናውቲ ብብሮንዝ ክሰርሑ ዘይእግዞሞም ዝበሩ ኢደ ጥበበኛታት ስልጣነ ኢንዱስ ኣብ ምዕባለ ሴፍ ዘበርከቱዎ ቀሊል ኣይኮነን። ብኡሓሰን ብሮንዝን ዝፈረዩ ዝተፈላለዩ ዓይነታት ሴፋት ኢንዱስ ብፍላይ ኣብ ልዕሊቶም

ፍሉያት እዮም ነይሮም። ኣብ መንጎ 1700 ቅ.ል.ክ ከምኡ'ውን 1400 ቅ.ል.ክ ኣብ ዝበረ እዋን ድማ ኣብ ኣገልግሎት ውዒሎም። ምዕባለ ሴፍ ካብን ናብን ስልጣነታት ብዘወራረስ ፍልጠት ተሓጊዙ ክየብ ድሕሪ ምጽናሕ ከኣ፣ ሓጺን ንብሮንዝ ተኪኡ ዝተመርጸሉ ኣገዳሲ ምዕራፍ ታሪኽ ተበጽሐ።

ካብ 13 ክፍለ ዘመን ቅ.ል.ክ ጀሚሩ ሓጺን እናተለምደ ከደ። ምትእትታው ሓጺን ብዙሕ ለውጢ ብምምጻኡ ባብ ምዕባለ ኣርሒዩ ክበሃል ይከኣል። ሓጺን ምስ ብሮንዝ እንክወዳደር ድልዳሎኡ ጥራይ ዘይኮነ ዝምረጽ ምምስርሑ'ውን ዝቐለለ እዩ። ዋላ'ኳ ስርሓት ብረት ምስ ግዜ ተቐይሩ ካብ ብሮንዝ ናብ ሓጺን እናተለወጠ እንተኸደ ኣብ ቅርጽን

ንድፍን ሴፍ ግን ዝተፈጥረ መሰረታዊ ለውጢ ኣይነበረን። እቲ ካብ ግዜ ናብ ግዜ ዝኸኣ ዝዓቢ ዝበረ ሴፍ ብሓደሽ ዝደልደለ ንጥረ-ነገር ክፈሪ ጀመረ። ሴፍ ዋላ'ኳ ኣቐዲሙ ብዝተፈላለዩ ሕብረተሰባት ፍሉጥ እንተነበረ፣ ኣዝዩ ስሙይ መስርሒ ነይሩ ክበሃል ኣይከኣልን። ምስ ምትእትታው ሓጺን ግን ሴፍ ዘመኑ መጺኡሉ ኣዝዩ ዝወተረ፡ ኣድማዕን ወሳንን መስርሒ ክኸውን በቒዑ።

ቅድሚ ልደት ክርስቶስ ኣብ ዝበረ ኣማኢት ዓመታት ፋርሳውያን ኣብቲ ዝነበሩዎ ዝበሩ ወፍርታት ዓቢ ዝና ዘትረፈ 'ኣኪናካ' ዝተሰምየ ሴፍ ሓደ ካብቶም ኣብ መዝገብ ታሪኽ ዝሰፈሩ ስሙያት ኣጽዋር'ዩ። ብኻልእ ወገን ቻይናውያን ዘማዕበልዎ 'ዣንግዶ' ዝተሰምየ ጉራዴ ማሳል መስርሒ ክጥቀስ ይከኣል። እዚ ኣብ እዋን ስርወ መንግስቲ ሶንግ ዝተኣታተወ ጉራዴ'ዚ፡ ኣዝዩ ነዊሕ ብምዃኑ ኣብ መሬት ብምዃን

ፈረሰኛታት ንምጥቃዕ ዝገልግል ኣድማዒ ዕጥቂ እዩ ነይሩ። ሰራዊት ኢምፓየር ሮማ ዝጥቀምዎ ዝበሩ 'ግላዲየስ' ዝበሃል ሴፍ ድማ ሕልፍ ዝበለ'ዩ ነይሩ። እዚ ሴፍ'ዚ ካብ 60 ክሳብ 70 ሜትሮ ዝዕቀን ሕጽር ዝበለ ስሕለት ኮይኑ ብዘውርጾ ጉድኣት እዩ ዝልለ። ሴፍ ግላዲየስ ኣድማዕነቱ ዝተኣምነሉ ዕጥቂ ካብ ምዃኑ ዝተላዕለ ኣብ መዝገብ ታሪኽ ስሙ ብዝበዝሐ ክደጋገም ደርኩ። ክሳብ ንጽላእቲ ሮማውያን ስነኣእምሮኣዊ ነውጺ ዝፈጥረሉም ዕጥቂ'ዩ ነይሩ - ሴፍ ግላዲየስ። ዛንታ ናይዚ ሴፍ'ዚ ብዙሕ ኮይኑ፣ ሮማውያን ምስ መቀዶንያውያን ዘካየዱዎ 2ይ ውግእ መቀዶንያ ንሓደኛነት ናይዚ ንዋት'ዚ ዘኮልሕ ኣብነት ኮይኑ ዝጥቀስ እዩ።

እዋኑ 200 ቅ.ል.ክ እዩ። ሮማውያን በቲ ሓደ ኢዶም ነዚ ግላደየስ ዝበሃል ሴፍ'ዚ ሒዞም፡ በቲ ካልኣይ ኢዶም ድማ ዋልታ ዓትዒቶም ብማስርዕ ቆሙ። ስልቲ ኣሰላልፋኦም ሓብርካ ምጥቃዕ ወይ ሓብርካ ምክልኻል ብምዃኑ ተወዛዊዶም ናይ ጉጅለ ስራሕ ንምክያድ ተዓለሙ። ናይ ዘሮ ሰዓት ኣኺሉ ግጥም ተጀመረ። መቀዶንያውያን ወተሃደራት ብናህሪ ጠፊኖም ናብኦም ኣብ ቅድሚኦም ዝበሩ ሮማውያን ጸላእቶም ኣተዉ። ፈለማ ሮማውያን ዋልታታቶም ብሓባር ጉዚሮም ተኸላኸሉ። ቅልጣፈ ብዝመልኦ ኣጥቁብ ድማ ነዚ ሓጺር ሴፍ'ዚ ማሰስ ኣቢሎም ብምውጻእ እናወግኡ ክውድቑሎም ጀመሩ። ብዙሕ'ውን ሃሰዩዎም። መውዓእታ ዘይብሉ ውግእ የለን'ሞ ድሕሪ ብዙሕ ጥፍኣት ውግእ ተዛዘመ። መቀዶንያውያን ድማ ሬሳታት ብጾቶም ንምልዓል ተንቀሳቐሱ። ኣሕዋቶም ከልዕሉ ኣብ ዝጀመሩሉ ግዜ ነቲ በዚ ሴፍ'ዚ ዝወረደ ዓቢ ሃሰያ ርእዮም ብዙሕ ተበሳጨዉ። ዝርኣዩዎ ኩሉ ኣሰካሕኪሑዎም። "ሴፍ ግላዲያስ ወዳኢና" ድማ በሉ። ግላዲያስ ንሮማውያን ኣብ ዓውደ ውግእ ብኣድማዕነት ኣገልጊሉዎም ጥራይ ዘይኮነስ ስነኣእምሮኣዊ መኽሰብ'ውን ወሲኹሎም'ዩ። ዝኾነ ናይዚ ንብረት'ዚ ኣሰኻሕኪሑ ኩሉ ሴፍ ግላዲያስ ንሮማውያን ኣብዚ ምዕራፍ ዓወቶም ኣዚዩ ተፈራሒ ኮይኑ ከምዝኸደ ይረአ።

ናይዚ ንብረት'ዚ ኣሰፋሕፊሑ ከኣ ሴፍ ግላዲያስ ንሮማውያን ኣዝዩም ተፈራሕቲ ከምዝገበሮ ገሮም።

ድሕሪ ልደት ክርስቶስ ኣብ ዝበረ ኣማኢት ዓመታት፡ መጠናዊ ምዕባለ ዘይተፈልዮ ሴፍ፣ ኣብ ማእከላይ ዘመን ቴክኖሎጂ መፍረ ኣጽዋር ርኡይ ዕብየት ኣመዝጊቡ ኣዝዩ ክራቐቕ ክኢሉ። ኣብ ከባቢ 10ይ ክፍለ ዘመን ድ.ል.ክ ምምስራሕ ሓጺን በጺሑዎ ናብ ዘይፈልጥ ደረጃ ምዕባለ ሓኺሩ። ምስዚ ተተሓሒዙ ድልዳል ዝፈሪ ኣጽዋር ክውሰኽ ግድነት ነበረ። ኣብቲ እዋን'ቲ ጀርመናውያን 'ኢልፍበርት' ዝሰመዩዎ ፍሉይ ሴፍ ከፍርዩ ክኢሎም። እዚ ሴፍ'ዚ ክሳብ ከም ትእምርተ-ሓይሊ ተወሲዱ ኣብ ዕዳጋ ዋጋኡ ሰማይ ዝዐርገን ዘይተረኽበን ክኸውን ተራእዩ። ንዝና ናይዚ ሴፍ'ዚ መዘምዝም ሕላገት ናይቲ ሓቀኛ ሴፍ እናጸሓፉ ትምዩን ሴፋት ብርኽቲ ዋጋ ዝሸጡ'ውን ኣይተሰኣኑን። ብኸበር መጠን ገዚዙብ ብሉጽ ንብረት ክዕድጉ ዓቕሚ ዝበርም ገለ ተዋጋእቲ ግን ነቲ ሓቀኛ ኢልፍበርት ክጥቀምዎ ተራእዮም። ኣብ ዓውደ ግጥም ድማ ብሉጽነቱ የመስክር ነበረ። ሴፍ 'ኢልፍበርት' ብሉጽ ብምንባሩ፣ ንጉስ ቻርለስ-II ብሰደድ ናብ ወጻኢ ተላኢኹ ከይሽየጥ ከምዝኣገደ ይዝንቶ። እቲ እዋን'ቲ ስካንዲነቭያውያን ናብ መላእ ኤውሮጳ ኣሰፋሕፊሖም ዝወረሩን ስፈራታት ዝገዝኡሉን እዋን ዕግርግር ብምንባሩ ሴፍ ኢልፍበርት ኣብ ኢዶም እንተኣትዩ ኣፍሪሂዩ ዝነበሮ ጀርመናውያን ስግኣት'ዩ ነይሩ። ንጉስ ቻርለስ-II ነዚ ሴፍ'ዚ ካብ ግዝኣቱ ወጻኢ ከይሽየጥ ምእዛዙ፣ ኢልፍበርት ማዕረ ክንደይ ብሉጽን ተፈራሕን ምንባሩ ዝምስክር'ዩ።

ብኻልእ ወገን ኣብ ማእከላይ ዘመን ኣብ ጃፓን ዝበሩ 'ሳሙራይ' ተባሂሎም ዝጽውዑ ተዋጋእቲ ዝጥቀምዎ 'ካታና' ዝበሃል ሴፍ ማዕበሉ። እዚ ብዓል ሓደ ጥርዚ መስርሒ ቁመቱ ካብ 60 ክሳብ 80 ሰንቲ ሜትር ዝጸሕ ኮይኑ ለዋይ ቅርጺ ኣለዎ። ቅልጡፍ ምንቅስቓስ ኣብ ዝጠልብ ናይ ኣድ ብኣድ ግጥም ድማ ኣድማዕነቱ ልዑል'ዩ። ብዘይካ'ዚ፣ ለዋይ ሴፍ ኣብ ካልእ ክፋል ዓለም'ውን ልሙድ ኮይኑ ብፍላይ ኣብ ማእከላይ ምብራቕ፡ ኣፍሪቃን ደቡብን ደቡብ ምብራቕ እስያን ዝወተር'ዩ ነይሩ።

ሴፍ ክሳብ መፈለምታ 19 ክፍለ ዘመን ቀንዲ ዕጥቂ ተዋጋእቲ ኮይኑ ክቕጽል ድሕሪ ምጽናሕ ኣብ ካልእ ዓይነት ኣጽዋር ዝተራእየ ቅልጡፍ ምዕባለ ዕዙዙቱ እናጉደሎ ከደ። ካብኡ'ዉ ቀወምቲ ዕጥቅታት ተዋጋእቲ ዝበረ ሴፍ ምስ ግዜ ንኣብዑምክልኻል ጥራይ ዝጠቅም ብኻልኣይ ደረጃ ዝሰርዕ ዕጥቂ ኮነ። ምዕባለ ጠበንጃ እናዓበየ ብዝኸደ መጠን ድማ ኣገዳስነት ሴፍ እናጎደለ ከይዱ ኣብ መውዓእታ ኣብ ዓውደ ውግእ ተጠቃምነቱ ኣብቂዑ። ዝናኡ ግን ምስ ግዜ ፈጺሙ ኣይሃሰሰን። ክሳብ'ዛ ዕለት'ዚኣ ሴፍ ምልክት ሓይሊ ኮይኑ ይቕጽል ኣሎ። ሴፍ ትእምርቲ ስልጣን'ዩ። ኣርማ ኒጋውቲ መንግስታትን ሃገራትን'ውን እዩ። ሎሚ እውን እንተኾነ ሴፍ ወይ ሻምላ ዘይብሉ ወተሃደራዊ ሰልፍን ሃገራዊ ጽንብልን ኣይምዕሮግን። ዋላ'ኳ ቴክኖሎጂያዊ ምዕባለ ደፊኡዎ ካብ ወተሃደራዊ ግጥማት እንተተገለለ፡ ጌና ክብሩ ዘይቀሃሰ መስርሒ ኮይኑ ይቕጽል ኣሎ።

ይቕጽል . . .

ስፖርት

ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ሞናሊዛ፡ ናብ ሓዳስ ክለብ ኣቐኒዓ

ኤርትራዊት ተቐዳዳሚት ብሽክለታ - ሞናሊዛ ሃይሉ፡ ናብ ጀርመናዊት ክለብ ካንዮን/ስራም ንምጽንባር፡ ሎሚ ሰንበት ወጋሕታ ናብታ ጋንታ ኣቕኒዓ።

እዛ ካብ ዞባ ደቡብ ዝፈረየት ተቐዳደምቲ፡ ምስዛ ናይ ኮንቲነንታል ጋንታ ክሳብ 2027 ዝጸንሓ ናይ ክልተ ዓመት ውዕል ኣቐዲማ ፈሪማ ምንባራ ይዝከር። ናይ ወሽጢ ሃገር ማርሓት ኣጺፋ ከኣ ምስ ዓቢ ሞራልን ተስፋን ናብ ሓዳሽ ጉዕዞ ኣቕኒዓ ትርከብ።

በዚ ንዕበይታ ኣዝዩ ሓጋዚ ዝኾነ ዕድል ኣዚያ ከምዝተሓጎሰት ዝገለጸት እዛ ጓል 22 ዓመት መንእሰይ፡ "ስመይን ስም ሃገረይን ከጸውዕ ተስፋ እገብር" ክትብል፡ ትማሊ ምስ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ኣብ ዝገበረቶ ሓጺር ቃለ-መጠይቕ ገሊጻ። ከምኡ ሕጂ ንኣ ረኺቡዎ ዘሎ ንዕበየታን ዕቤት ቀድድም ብሽኽለታ ደቂ ኣንስትዮ ኤርትራን ሓጋዚ ዝኾነ ዕድል ካልኦት ተቐዳደምቲ ክረኽቡ ድማ ምሕጽንታኣ ኣቕሪባ።

ተቐዳዳሚት ክሉብ ዓረብ ሞናሊዛ ዝሓለፈ ዓመት፡ ኣብ ሃገራዊ ውድድር ንናይ ግዜ (ክሮኖሜተር) ከምኡ'ውን ናይ ጽርግያ ጸወታ ስዒራ፥ ሻምፕዮን ዓበይቲን ትሕቲ 23 ዓመትን ብምዃን ደርብ ዓወታት ምጉንጻፋ ይዝከር። ኣቐዲማ'ውን ኣብ 2022 ናይ ዓበይትን ትሕቲ 23 ዓመትን ናይ ጽርግያ ሃገራዊ ውድድር ዝተዓወተትሉ እዛ ተቐዳዳሚት፡ ኣብ 2021 ኣብ ክልተኡ ናይ ማእከላት (ጁንየር) ውድድራት ጸብለል ኢላ ነይራ።

ብዘይካዚ፡ ኣብ ኬንያ ኣብ ዝተኣንገደ ሻምፕዮን ኣፍሪቃ 2025፡ ኣብ ናይ ውልቂ ናይ ግዜ ውድድር ናይ ትሕቲ 23 ዓመት ሳልሰይቲ ብምውጻእ፡ ኑሓስ መዳልያ ኣንጠልጢላ ምንባራ ኣይርሳዕን።

ዛ ናይ ዩሲኣይ ስልጠና ከይወሰደት መጉዲ ፕሮፈሽናሊዝም ረጊጻ ናብ ሓዳሽ ጉዕዞ ኣቕኒዓ ዘላ ተቐዳዳሚት፡ ጸቡቕ ዕድል ንምጽላ፡ ናይ ዓወት ደወል ክንሰምዕ'ውን ሃንቀውታና ልዑል እዩ። ከምቲ ብደቂ ተባዕትዮ ተበጺሖ ዘሎ ዝምስገን ዓወታትን ብዘሓ ፕሮፈሽናላት ተቐዳዳሚትን ከኣ፡ በዚ ሞናሊዛ ከፊታቶ ዘላ በሪ ካልኦት ደቂ ኣንስትዮ ሰዒበን፡ ብቐጻርን ዓይነትን ክብ ክብላ ትጽቢት ይግበር። ካልኦት ክለባት ኣቓልቦአን ናብ ኤርትራውያን ተቐዳደምቲ ክገብራ'ውን ሞናሊዛ ዓቢ ሓላፍነት ተሰኪማ ኣላ - ኣብ እተኻይዶ ልምምድን ውድድርን ኣብርቲዓ ብምስራሕ ዝምስገን ዓወታት ብምምጻእ ክትሰሕበን ስለዘለዋ።

ኣብ 2022 ዝተመስረተት ናይ ኮንቲነንታል ክሉብ ካንዮን/ስራም፡ ንዓብይ ጋንታ (ናይ ዎርልድ ቱር ማለት ቀዳማይ ዲቪዥን) ካንዮን/ስራም ቀላቢት ምዃና ይሕበር። እዛ ኣብ 1.1 ከምኡ'ውን 2.1 ዝልክዑ ውድድራት እትሳተፍን ናታ መደብ ውድድር ዘለዋን ጋንታ፡ ካብ ዝተፈላለያ ሃገራት ተቐዳደምቲ ኣምጺኣ ናብ ዝለዓለ ደረጃ ንምብጻሕ ከም ዕላማ ሒዛ እትሰርሕ እያ።

ቢንያም፡ ካልኣይ ኣትዩ

ኤርትራዊ ተቐዳዳማይ ክሉብ ኤንኣስኤን - ቢንያም ግርማይ፡ ትማሊ ኣብ ሻውዐይቲ መድረኽ 'ፓሪስ ኒስ' ካልኣይ ብምእታው፡ ንክሉ ካብ ዓወት ርሒቑ።

እዛ መድረኽ፡ ኣቐዲማ ብዝተሰርዓላ ቅርጺ፡ መሬት ኣብ ተረር ዓቐብ እትዛዘም ብምንባራ፡ ንናይ ግዜ ተቐዳደምቲ እትጥዕም እያ ነይራ።

ይኹን እምበር፡ ብሰንኪ ዝበረ ማይን ወርጪን ዝተሓወሶ ንውሕስነት ተቐዳደምቲ ሓደገኛ ዝኾነ ኩነታት ኣየር፡ ኣካየድቲ ውድድር፡ 73 ኪሎሜተር ቀሪጾም 47 ኪሎሜትር ጥራይ ክትካየድ ወሲኖም። እታ ተረር ዓቐብ ብምእላይ ከኣ ንናይ ሾኳ ተቐዳደምቲ እትጥዕምን ብሓባር ቅጽበታዊ ውድድር ክገብርሉ እትምችእን ኮይና።

ቢንያም፡ ኣብ ክቢ ዘሎ የማናይ

ተኣኪቦም ድሕሪ ዝበርዎ ሓያል ሾኳ ከኣ፡ ሻምፕዮን ፈረንሳ 2025 ዝኾነ ኣባል ክሉብ ኢንዮስ - ዶሪያን ጎዶን ቀዳሞት ሕንጻጽ ብምርጋጽ፡ ናይ መድረኽ ዓወት ኣመዝጊቡ። ቢንያም ግርማይን ተቐዳዳማይ ደካትሎን - ቸስ ቮልን እግሪ እግሩ ሰዒቦም።

ናይ ግዜን ናይ ዓቐብን ማልያታት ተቐዳዳማይ ቪስማ - የናስ ቪንገጋርድ፡ ናይ ሾኳ - ጎዶን፡ ናይ መንእሰያት ከኣ ኀርጀስቴንዘር ካብ ኤኤፍ ኢዱኬሽን ሒዞመን ኣለው። እዚ ውድድር፡ ሎሚ ሰንበት፡ ኣብ ከተማ ኒስ ብእትካየድ ሻሙንይቲ መድረኽ ክዛዘም እዩ።

ጋቪ ተመሊሱ

ሓደ ካብ ኣገደስቲ ተጻወትቲ ባርሴሎና ዝኾነ - ጋቪ፡ ሰሪ ዘጋጠሞ መጉዳእቲ ንሹዱሽተ ኣዋርሕ ካብ ጸወታ ተኣሊዩ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ንናይ ሎሚ ጸወታ ድሉው ምዃኑ፡ ጋንታኡ ትማሊ ቀዳም ኣብ ዘውጽኣቶ መግለጺ ኣፍሊጣ።

ጋቪ፡ ዝሓለፈ ዓመት 23 መስከረም ኣብ የማነይቲ ብርኩ ንዘጸበሮ ጸገም ንምፍታሕ፡ መጥባሕቲ ኣካዪዱ፣ ንዝሓለፈ ፍርቂ ዓመት'ውን ኣብ ናይ ተሃድሶ ግዜ ጸኒሑ። ኣብዚ እዋን'ዚ ምሉእ ብምሉእ ሓውዩ ምህላዉ ዘረጋገጹ ሓካይም ናይዛ ስጳኛዊት ክሉብ ድማ፡ ናብ ጸወታ ክምለስ ቀጢልያ ሙብራሃት ወሊያም ኣለው።

መራሒት ላ'ሊጋ ዘላ ባርሳ፡ ትማሊ ኣብ ዝዘርገሓቶ መግለጺ፡ እዚ ወዲ 21 ዓመት ኣከፋፋሊ፡ ሎሚ ኣብ ሜዳኣም ንሰቪያ ዓዲሞም ኣብ ዘካይድዋ ናይ ሊግ ጸወታ፡ ክሰለፍ ከምዝኽእል ኣፍሊጣ። ምልሶት ጋቪ ከኣ፡ ኣብዚ ብሃንሲ ፍሊክ እትዕለም ዘላ ክሉብ፡ ዓቢ ሓይሊ ክኸውን ይግመት - ብቐልጣፍ ናብቲ ዝልለየሉ ብቕዓት እንተተመሊሱ።

ባርሴሎና፡ ድሕሪዛ ጸወታ፡ ረቡዕ ምሸት ንዚውኻስል ዓዲማ ካልኣይ እግሪ ዙር 16 ጸወታ ሻምፕዮንስ ሊግ ከተካዩድ እያ። ኣብ ቀዳማይ እግሪ 1ብ1 እያን ተፈላልየን ነይረን።

"ካሪክ፡ ዝነኣድ ስራሕ እዩ ዝዓምም ዘሎ" ራትክሊፍ

ሓደ ካብ ወሃንቲ ማንቸስተር ዩናይትድ ዝኾነ - ጂም ራትክሊፍ፡ ግዜያዊ ዓላሚ ናይዛ ጋንታ ሚካኤል ካሪክ፡ ዝሕኣድ ስራሕ ይዓምም ምህላዉ ገሊጹ።

ወዲ 44 ዓመት ካሪክ፡ ኣብ ወርሒ ጥሪ ዓላሚ እዛ ጋንታ ሩበን ኣሞሪም ካብ ስርሑ ምስ ተባረረ፡ ብግዝያውነት መንበር ምስልጣን ምርካቡ ይዝከር። ዛጊት ካብ ዘኻየደን ሸሞንተ ግጥማት ከኣ ኣብ ሽዱሽተ ተዓዊቱ ኣሎ። ኣብዚ መቓን ግዜ፡ ዩናይትድ፡ ካብ ዝኾነት ናይ ፕሪመር ሊግ ክሉብ ዝለዓለ ነጥቢ ኣኪባ - እንተላይ ልዕሊ መራሒት ዘላ ኣርሰናል።

እዚ ይኹን እምበር፡ እዚ ናይ ቀደም ተጻዋታይ ማን ዩናይትድ፡ 'ነዛ ክሉብ ብቐዋሚ ክሕዛ ዲዩ ወላስ ካልእ ዓላሚ እያ ክትቆጽር' ዝብል ሃዋህው ኣዛሪቢ ኮይኑ ኣብ ዘሎ እዋን፡ መጻኢኡ ዛጊት ንጹር የለን።

ኣብዛ ክሉብ ናይ 28 ሚእታዊት ብርኪ ዘለዎ ራትክሊፍ፡ ድሕሪ'ታ ንካሪክ ዝማዝዘሉ ግዜ፡ ትማሊ ንፈለማ እዋን ብዘዕባኡ ምስ ማዕከናት ዜና ኣብ ዝተዛረበሉ፡ "እወ ብርግጽ ዝሕኣድ ስራሕ እዩ ዝዓምም ዘሎ።" ክብል ኣመስጊንዎ።

ይኹን እምበር፡ ወላ'ኳ ዛ ጋንታ ኣበራብርዋ እንተሃለዋ፡ ዚ ስራሕ ብቀዋሚ ክህብዎ መደብ ከምዘይብሎም ገሊጹ። "ኣይፋልን ናብኡ ኣይበጻሕናን። ኣብዚ እዋን ብዝዕባ ኣብ ሻምፕዮንስ ሊግ ዘሳትፈና ደረጃ ንምሓዝ ኢና ንሓስብ ዘለና። እንተኾነ፡ ሸውዓተ ወይ ሸሞንተ ናይ ሊግ ግጥማት ተሪፉ ብምህላዉ ገና እዩ።" ኢሉ።

ካሪክ፡ ነዛ ጋንታ ንዓመታ ኣብ ሻምፕዮንስ ሊግ ዘሳትፉ ደረጃ ሒዛ ክትዛዝም እንተኣኽኢልዋ፡ ምናልባት ወሃንታ ንሓሳቦም ዳግመ ግምት ይገብርሉ ይኾኑ።

እዚ ከምዚ'ሉ እንከሎ፡ ካብዛ ጋንታ ብልቓሕ ወጺኡ ኣብ ባርሴሎና ዝጻወት ዘሎ - ማርከስ ራሽፎርድ፡ ግዜኡ ምስ ዛዘመ ናብ ኣደ ጋንታ ክምለስ ይኽእል እዩ - ወላ'ኳ መሳጢ ብቕዓት የንጸባርቕ እንተሃለወ። ብመሰረት ስጳኛዊት ጋዜጣ ሙንዶ ዲፓርቲቮ፡ ባርሴሎና፡ ኣብ ልዕሊ ናይ ክንፊ ኣጥቃዓይ ክሉብ ቸልሲ - ፔድሮ ኔቶ ተገዳስነት ኣሕዲራ ኣላ። ንራሽፎርድ ብ30 ሚልዮን ዩሮ ብቐዋሚ ከተፈርሞ ከምእትሽገር ትግለጽ ባርሴሎና፡ ንኻልኣይ ዓመት ብልቓሕ ከተጻውቶ ኣማሪጺ ሒዛ ትሰርሕ ምህላዋ'ውን ካልእ ምንጪ ሓቢሩ።

መደብ ጸወታ

ሎሚ

ናይ ፍጻመ ጸወታ ዘዋሪት ዋንጫ ዞባ ማእከል ኣብ ስታድዩም ኣስመራ

ኢንሹራንስ - ደንደን (ደቂ ኣንስትዮ) 1:00 ድ.ቀ

ቀይሕ ባሕሪ - ኩባንያ ሰገን (ደቂ ተባዕትዮ) 3:00 ድ.ቀ

ፕሪመር ሊግ መበል 30 ሰሙን

ክሪስታል ፓላስ - ሊደስ ዩናይትድ 5:00 ድ.ቀ

ማን ዩናይትድ - ኣስቶን ቪላ 5:00 ድ.ቀ

ኖቲንግሃም - ፉልሃም 5:00 ድ.ቀ

ሊቨርፑል - ቶተንሃም 7:30 ድ.ቀ

ላ'ሊጋ

ባርሴሎና - ሰቪያ 6:15 ድ.ቀ

ሰሪኣ

ኮሞ - ሮማ 8:00 ድ.ቀ

ላዚዮ - ኤሲ ሚላን 10:45 ድ.ቀ

ሰኑይ

ብሬንትፎርድ - ዎልቭስ 11:00 ድ.ቀ

ቫልቨርደ፡ ኣንጻር ጓርድዮላ ሃትሪክ . . .

ኣብ ታሪኽ ከሰዕ እግሪ ሓደ ካብ ዝበለጹ ኣሰልጣኒ፡ ምዃኑ ዝእመኑሉ ዓላሚ ማን ሲቲ - ፐፕ ጓርድዮላ፡ ዝሓለፈ ረቡዕ ምሸት፡ ናብ ሪያል ማድሪድ ተጓዒዙ፡ ብገፊሕ 3-0 ተሳዒሩ ርእሱ ከድንን ተቐሲቡ እዩ።

ኣብዛ ክሉም ተጻወትቲ ማድሪድ ብዘርኣይዎ መሳጢ ብቕዓት ብዝዛዘረ ዝተዋደሰላ ግጥም፡ ሓደ ተጻዋታይ ግን፡ ዝለዓለ ሽፈነ ረኺቡ - ኡራጓያዊ ፊደሪኮ ቫልቨርደ።

ሓለቓ ጋንታ ኮይኑ ዝምርሐ ቫልቨርደ፡ ንሰለስተአን ሸቶታት ብምቑጻር 'ሃትሪክ' ሰሪሑ፣ ኣብ ፕሮፈሽናል ናይ ጸወታ ግዜኡ ናይ መጀመርያ ሃትሪክ ምዃና እዩ። ጓርድዮላ ኣብ 2008 ምስልጣን ካብ ዝጀምር ንደሓር ከኣ፡ ሻውዓይ ተጻዋታይ ንዝዓለማ ክሉብ ሰለስተ ሸቶታት ብምቑጻር 'ሃትሪክ' ዝሰርሓሉ ኮይኑ - ቫልቨርደ።

ኣቐዲሞም ኣብ ዝተፈላለየ እዋናት፡ ሊዮኔል ሜሲ፡ ሰርጆ ኣጓዌሮ፡ ክሪስቶፈር ንኩንኩ፡ ቪንሰንት የንሪሽን ከይላን ምባፔን ሓሓደ ግዜ፡ ጂሚ ቫርዲ ከኣ ክልተ እዋን፡ ጓርድዮላ ንዝዓለመን ክለባት ሃትሪክ ሰሪሖመለን ነይሮም እዮም።

ተረኛ ፋርማሲ	ዕለት	ጎደና	ቁ.ስልኪ
ቤት መሸጣ መድሃኒት ምሕረት ፋርማሲ ሲቪል ቤት መሸጣ መድሃኒት ሪሃዋ	15/03/2026	ጎደና መረብ ቁ.18፡ከባቢ ካምፖ ቦሎ ጎደና ናቕፋ ቁ.33፡ ጥቓ እንዳ ኣልፋ ጎደና ሃገር ቁ.20፡ ፊት ማሰበድ ጉዛ ጥኑዓ ጥልያን	124151 120601 119802

ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ ቁ.ቴሌፎን 127565